

Anton de Kom Universiteit van Suriname

Bibliotheek

Universiteitscomplex, Leysweg 86, Paramaribo, Suriname, Postbus 9212
Telefoon (597)464547, Fax (597)434211, E-mail: adekbib@uvs.edu

APPROVAL

NAAM: Baynath Anushka A.....

verleent aan de AdeKUS kosteloos de niet-exclusieve toestemming om haar/zijn afstudeerscriptie via de catalogus full-text beschikbaar te stellen aan gebruikers binnen en buiten de AdeKUS.

Plaats en datum, Paramaribo, 31 juli 2019.....

Handtekening..... Baynath.....

ANTON DE KOM UNIVERSITEIT VAN SURINAME

Faculteit der Juridische Wetenschappen

Master Surinaams Recht

**TOETSING VAN DE VRIJHEIDSBENEMENDE DWANGMIDDELEN
AAN DE VERDRAGSREGELS**

Thesis ter verkrijging van de graad van Master of Laws (LLM)

Bajnath, Anushka A. LLB

Begeleider: mr. R. Jhinkoe

Paramaribo, juli 2019

Inhoudsopgave

Voorwoord

Lijst van afkortingen

Inleiding	6
1 DWANGMIDDELEN IN HET ALGEMEEN.....	8
1.1 Algemeen	8
1.2 Het legaliteitsbeginsel	8
1.3 Actoren betrokken bij de toepassing van de dwangmiddelen	9
1.4 Doel van de dwangmiddelen.....	19
1.5 Soorten dwangmiddelen.....	19
1.5.1 Algemeen	19
1.5.2 Indeling van de dwangmiddelen	19
1.5.3 Algemene beperkingen van dwangmiddelen	20
1.6 Tussenconclusie	21
2 DE VRIJHEIDSBENEMENDE DWANGMIDDELEN	22
2.1 Algemeen	22
2.2 Staande houden	22
2.3 Aanhouden	24
2.4 Ophouden voor verhoor	26
2.4.1 Definitie en wettelijke grondslag	26
2.4.2 Wijze van verhoor	27
2.4.3 Doel van ophouden voor verhoor.....	29
2.5 Inverzekeringstelling.....	29
2.5.1 Definitie en wettelijke grondslag	29
2.5.2 Doel van de inverzekeringstelling.....	30
2.6 Voorlopige hechtenis	31
2.6.1 Definitie en wettelijke grondslag	31
2.6.2 Vormen van voorlopige hechtenis	31
2.7 De procedure van de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen in de Surinaamse rechtspraktijk.....	33
2.8 Tussenconclusie	36

3 TOETSING VAN DE VRIJHEIDSBENEMENDE DWANGMIDDELEN IN DE SURINAAMSE RECHTSPRAKTIJK AAN DE REGELS VAN HET AMERIKAANS VERDRAG VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS EN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE BURGERRECHTEN EN POLITIEKE RECHTEN..... 37

3.1 Algemeen 37

3.2 Waarborgen met betrekking tot de vrijheidsbenemende dwangmiddelen in de Surinaamse strafproces 38

    Waarborgen met betrekking tot voorlopige hechtenis 43

3.3 Waarborgen met betrekking tot de vrijheidsbenemende dwangmiddelen ingevolge het AVRМ en het IVBPR 45

3.4 De toetsing 47

3.5 Tussenconclusie 54

Conclusies

Aanbevelingen

Bijlage I

Bijlage II

Bijlage III: Vragenlijst met betrekking tot de masterthesis

Voorwoord

Ter afsluiting van de Master opleiding van de studierichting Master Surinaams Recht aan de Anton De Kom Universiteit van Suriname dient een thesis te worden geschreven. Voor mijn thesis heb ik als onderwerp gekozen, de **“Vrijheidsbenemende dwangmiddelen”**. Hierin vindt er een uiteenzetting plaats van de huidige situatie van de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen conform de theorie, de wet-en regelgeving en de toetsing daarvan aan de internationale verdragen.

Tijdens mijn opleiding Master Surinaams Recht groeide mijn belangstelling voor het onderwerp dwangmiddelen, hetgeen heeft geresulteerd in de onderwerpkeuze van mijn master thesis. De begeleiding ligt in handen van mejuffrouw mr. R. Jhinkoe, die verbonden is aan het Parket van de Procureur-Generaal als Officier van Justitie, wie ik in het bijzonder wil bedanken voor haar kritische en kundige begeleiding.

Verder ben ik de Anton De Kom Universiteit van Suriname dank verschuldigd voor de ondersteuning die ik mocht ontvangen van de meelezers.

Een woord van dank gaat uit naar een ieder die in welke vorm dan ook een bijdrage heeft geleverd aan de totstandkoming van mijn master thesis.

“The beautiful thing about learning is that

no one can take it away from you”

– B.B. King

Bajnath Anushka Anjani LLB

Paramaribo, juli 2019

Lijst van afkortingen

AVRM	Amerikaans Verdrag voor de Rechten van de Mens
IVBPR	Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke rechten
wnd	waarnemend

Inleiding

Het strafrecht bestaat uit het materieel strafrecht en het formeel strafrecht. Het materieel strafrecht omvat gedragingen welke bij wet strafbaar zijn gesteld en de sanctie die op de overtreding van de gedraging volgt. Het formeel strafrecht omvat de regels voor het strafproces en wordt daarom ook wel het strafprocesrecht genoemd. Het strafprocesrecht regelt bijvoorbeeld de wijze van opsporing, vervolging van strafbare feiten, het onderzoek ter terechtzitting en ook de tenuitvoerlegging van de rechterlijke beslissing.¹

Het strafprocesrecht kent een aantal ingrijpende bevoegdheden toe aan de overheid, zoals het aanhouden, in verzekering stellen, vervolgen van de verdachte enzovoorts. Deze bevoegdheden geven de overheid een sterke positie ten opzichte van de burger, daarom is het van belang dat aan de verdachte en andere burgers die betrokken zijn bij een strafzaak bescherming wordt geboden. De bescherming wordt niet alleen door de nationale wetgeving geboden, maar ook door regels die zijn opgenomen in de internationale mensenrechtenverdragen.

De internationale mensenrechtenverdragen bevatten regels die het optreden van de overheid aan voorwaarden bindt en onder controle stelt, daarom is het van belang dat de regels van de nationale wetgeving in het kader van de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen corresponderen met de verdragsregels.² Indien het voorgaande niet het geval is, kan er sprake zijn van schending van de mensenrechtenverdragen. In het verlengde van het voorgaande zal in deze thesis de nadruk worden gelegd op de beantwoording van de vraag of de vrijheidsbenemende dwangmiddelen in het Surinaams strafproces voldoen aan de regels van het internationaal recht.

Hierbij staat de volgende probleemstelling centraal: **“In hoeverre voldoen de vrijheidsbenemende dwangmiddelen onder verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie aan de verdragsregels van het Amerikaans verdrag voor de rechten van de mens en het Internationaal verdrag voor de Burgerrechten en Politieke rechten?”**

---

¹ Van Bemmelen & van Veen 1993, p.1.

² Van Bemmelen & van Veen 1993, p.1.

Om de probleemstelling te ondersteunen zijn de volgende deelvragen samengesteld, te weten:

- Welke vrijheidsbenemende dwangmiddelen kent ons rechtssysteem ?
- Wie zijn de bevoegde autoriteiten bij de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen ?
- Welke zijn de doelen van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen ?
- Welke waarborgen zijn opgenomen in de wet tegen de vrijheidsbenemende dwangmiddelen ?
- Welke regels kent het internationaal recht ten aanzien van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen ?

Wetenschappelijke relevantie:

Dit onderzoek verschaft een beter inzicht in de wettelijke waarborgen tegen het toepassen van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen onder verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie. Het resultaat van mijn onderzoek zal moeten resulteren in het beantwoorden van de vraag of de vrijheidsbenemende dwangmiddelen die in de praktijk tijdens het strafrechtelijk onderzoek worden toegepast al dan niet corresponderen met de wet en de regels van de internationale verdragen. Tenslotte levert dit onderzoek een bijdrage aan de bestaande wetenschappelijke kennis.

Maatschappelijke relevantie:

Dit onderzoek is relevant voor de verdachte en ook de burgers die op welke manier dan ook betrokken zijn bij een strafproces. In de praktijk komt het weliswaar voor dat een verdachte in zijn belang is geschaad doordat bijvoorbeeld het Openbaar Ministerie of haar werkmans bij het toepassen van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen een wettelijke bepaling niet in acht heeft genomen. Zo heeft de wet bijvoorbeeld aan de vrijheidsbenemende dwangmiddelen voorwaarden zoals een termijn verbonden waar het Openbaar Ministerie zich aan dient te houden. Dit onderzoek is relevant voor degenen die in de praktijk in zijn/haar belangen zijn geschaad doordat het (de) toegepaste vrijheidsbenemende dwangmiddel(en) onder verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie niet volde(e)d(en) aan de vereisten zoals die in de wet en internationale verdragen zijn opgenomen.

Methodologie

Dit onderzoek zal worden gedaan middels literatuurstudie, waaronder literatuur geschreven door rechtsgeleerden, artikelen, rapporten en thesissen van rechtsgeleerden, analyse van nationale wet- en regelgeving en jurisprudentie. Ook zal er een empirisch onderzoek worden verricht bij de instanties die een bijdrage leveren aan het strafproces. Hierbij zullen de actoren die betrokken zijn bij het strafproces worden geïnterviewd.

Opzet van de thesis

Hoofdstuk 1 omvat een uitwerking van de dwangmiddelen in het algemeen. Hierbij is aangegeven in welke categorieën de dwangmiddelen kunnen worden onderverdeeld en met welke doeleinden deze kunnen worden toegepast. Bovendien zijn er enkele algemene beperkingen uitgewerkt die kunnen dienen als waarborgen.

In Hoofdstuk 2 vindt er een uiteenzetting plaats van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen met daarbij een uitwerking van de bijbehorende specifieke doelen en wettelijke grondslagen. Hoofdstuk 3 behelst een uitwerking van de waarborgen van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen ingevolge de wet- en regelgeving en conform de twee belangrijke internationale mensenrechtenverdragen die betrekking hebben op de vrijheidsbenemende dwangmiddelen, namelijk het AVRМ en het IVBPR. Vervolgens zijn de waarborgen van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen in het Surinaams strafproces getoetst aan de regels van de twee belangrijke internationale mensenrechtenverdragen. Tenslotte zal deze thesis worden afgesloten met conclusies en aanbevelingen.

1 DWANGMIDDELEN IN HET ALGEMEEN

1.1 Algemeen

Een definitie van het begrip ‘dwangmiddelen’ is terug te vinden in de literatuur. Minkenhof’s & Reijntjes kennen de volgende definitie toe aan het begrip ‘dwangmiddelen’, te weten: *“dwangmiddelen kunnen worden omschreven, als de bevoegdheden die inbreuk kunnen maken op de, door de Grondwet of verdrag gewaarborgde, vrijheidsrechten van de burger”*.³

Daarnaast definieert Corstens het begrip ‘dwangmiddelen’ als volgt: *“dwangmiddelen zijn in het kader van strafvordering aan te wenden bevoegdheden, waardoor daadwerkelijk, anders dan door de tenuitvoerlegging van een straf of maatregel, inbreuk wordt gemaakt op de rechten en vrijheden van personen”*.⁴

Mijns inziens komen beide definities inhoudelijk erop neer dat dwangmiddelen inbreuk maken op de fundamentele rechten en vrijheden van de burgers, doch voor een beter uitleg van het begrip dwangmiddelen kan naar mijn mening voorkeur worden gegeven aan de definitie van Corstens, omdat de definitie van Corstens tevens het kader aangeeft waarin deze mogen worden toegepast.

Gezien het feit dat de dwangmiddelen inbreuk kunnen maken op de rechten en vrijheden van de burgers is het van belang dat deze bevoegdheden op de wet berusten.⁵ De belangrijkste strafvorderlijke dwangmiddelen zijn geregeld in titel IV van het algemene deel van het Wetboek van Strafvordering.⁶

1.2 Het legaliteitsbeginsel

Het legaliteitsbeginsel is één van de hoofdbeginselen van het strafprocesrecht. Het strafprocesrechtelijke legaliteitsbeginsel wordt ook wel “*nullum iudicium sine lege*” genoemd en is vervat in artikel 1 van het Wetboek van Strafvordering. Inhoudelijk bepaalt dit artikel dat strafvordering alleen plaats heeft op de wijze bij wet voorzien.⁷

---

³ Minkenhof’s & Reijntjes, 2009, p.131.

⁴ Corstens, 2008, p.367.

⁵ Nijboer, 2008, p.25.

⁶ Wet van 23 november 1977 (S.B. 1977 no. 94).

⁷ Mevis, 2006, p.15.

Corstens is de mening toegedaan dat artikel 1 van het Wetboek van Strafvordering kort van tekst is, maar rijk van inhoud.⁸ Het strafvorderlijke legaliteitsbeginsel beoogt rechtszekerheid van de burger, waarbij de burgers niet zijn overgeleverd aan de willekeur van de met strafrechtstoepassing belaste instantie.⁹

Uit het legaliteitsbeginsel vloeit voort dat de bevoegdheid tot het toepassen van dwangmiddelen in de wet in formele zin moet zijn neergelegd. Volgens Minkenhof's & Reijntjes moeten de bevoegdheden tot het toepassen van dwangmiddelen met zoveel woorden, expliciet, worden toegekend aan actoren betrokken bij de strafrechtspleging. In sommige gevallen is een impliciete bevoegdheid nog aanvaardbaar, doch enkel uit een taakomschrijving kan geen bevoegdheid tot het toepassen van dwangmiddelen worden afgeleid.¹⁰

De wet moet namelijk aangeven in welke gevallen, door wie en op welke wijze de dwangmiddelen mogen worden toegepast. Van de overheid mag uiteraard worden gevergd dat zij blijft handelen binnen de grenzen van de aan haar toegekende bevoegdheden.¹¹

1.3 Actoren betrokken bij de toepassing van de dwangmiddelen

De wetgever heeft in het Wetboek van Strafvordering vastgelegd aan wie de bevoegdheden tot het toepassen van de dwangmiddelen in de praktijk toekomen. In het kader van dit onderzoek is het relevant na te gaan welke actoren betrokken zijn bij de toepassing van de dwangmiddelen. De hierna volgende actoren die besproken zullen worden, zijn actoren die betrokken zijn bij de toepassing van de dwangmiddelen.

De persoon

De persoon is één van de belangrijkste actoren bij de toepassing van de dwangmiddelen, aangezien de persoon degene is op wie het dwangmiddel wordt toegepast. De personen kunnen zijn: de verdachte en / of de getuige in bepaalde gevallen.

---

⁸ Mevis, 2006, p.200.

⁹ Corstens 2008, p.15.

¹⁰ Minkenhof's & Reijntjes, 2009, p.131.

¹¹ Interview, mr. Rathipal, Officier van Justitie, Parket van de Procureur-Generaal, Limesgracht 92.

Een definitie van het begrip ‘verdachte’ is neergelegd in artikel 19 van het Wetboek van Strafvordering. Op grond van artikel 19 van het Wetboek van Strafvordering¹², wordt als verdachte aangemerkt: “*degene te wiens aanzien uit feiten en omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit voortvloeit*”.¹³

Om een beter begrip van artikel 19 van het Wetboek van Strafvordering te krijgen, is het noodzakelijk om te weten welke de bestanddelen zijn van dit artikel. Dit artikel kent drie bestanddelen te weten:

- er moet een **strafbaar feit** zijn;
- er moet een **redelijk vermoeden van schuld** zijn en
- **het redelijk vermoeden moet voortvloeien uit feiten en omstandigheden.**

De bestanddelen zullen hierna kort worden belicht.

Er moet sprake zijn van een strafbaar feit

Conform het legaliteitsbeginsel, zoals vervat in artikel 1 van het Wetboek van Strafrecht, moet het feit waarvoor men vervolgd zal worden, vooraf bij wet strafbaar zijn gesteld.

Er moet sprake zijn van een redelijk vermoeden van schuld

Bij redelijk vermoeden moet het gaan om een objectief vermoeden, zoals door een ieder in het algemeen ervaren wordt. Het mag echter niet gaan om een subjectief vermoeden van de opsporingsambtenaar. Met betrekking tot het begrip “redelijk vermoeden” is door middel van Hollende Kleurling arrest¹⁴ enige verduidelijking gekomen, welke hierna zal worden uitgelegd.

In het Hollende Kleurling arrest speelde zich een geval af, waarbij twee surveillerende agenten, diep in de nacht, een kleurling versneld zagen lopen uit de richting van het café Caribbean Nights. Dit café staat bekend als een verzamelplaats van handelaren en gebruikers van verdovende middelen. Op grond van het bovenstaande vermoedt de ene agent dat de kleurling verdovende middelen bij zich heeft. Ook merkt de agent op dat de verdachte voortdurend zijn linkerhand in zijn jaszak verbergt.

---

¹² Wet van 23 november 1977 (S.B. 1977 no. 94).

¹³ Wet van 23 november 1977 (S.B. 1977 no. 94).

¹⁴ Hof Amsterdam, 03 juni 1977, NJ 1978, no.601.

De verdachte werd op basis van het voorgaande door de twee agenten aangehouden en gefouilleerd.¹⁵

De twee agenten houden hem vervolgens staande op verdenking van het opzettelijk bezitten van verdovende middelen. De verdachte verzet zich tegen overbrenging naar de plaats van verhoor. Intussen haalde de verdachte zijn linkerhand uit zijn jaszak. Vervolgens bleek dat de verdachte heroïne in zijn jaszak had. De verdachte werd vervolgd door het Openbaar Ministerie voor het in bezit hebben van heroïne en het verzetten tijdens zijn arrestatie.¹⁶

Het Hof heeft in dit arrest de volgende rechtsregel geformuleerd: “enkel de omstandigheid dat iemand uit de richting van een plaats rennend aankomt, dat bekend staat als een verzamelplaats voor bepaalde groepen van mensen die daar bepaalde strafbare handelingen plegen, levert nog geen redelijk vermoeden dat die persoon zich ook schuldig heeft gemaakt aan die strafbare feiten”.¹⁷

De essentie van het Hollende Kleurling arrest is dat een intuïtie (voorgevoel) van de opsporingsambtenaar als enige bron van een redelijk vermoeden onvoldoende is.

De verdachte is het rechtssubject dat in het strafprocesrecht een centrale plaats inneemt. Bovendien is de verdachte een belangrijke actor in het kader van de toepassing van de dwangmiddelen, daar de dwangmiddelen op de verdachte worden toegepast. Echter kunnen enkele dwangmiddelen ook worden toegepast op getuigen, die weigeren een getuigenverklaring af te leggen bij de rechter op de terechtzitting.

Getuigen zijn personen die iets kunnen verklaren omtrent het gepleegd strafbaar feit. Meestal is het slachtoffer de hoofdgetuige. De getuige is een belangrijke actor binnen de strafrechtspleging. De getuige mag geen medewerking meer weigeren vanaf het moment dat een rechterlijke ambtenaar is betrokken bij de strafzaak.

---

¹⁵ <https://www.studytubelaw.nl/nl/arresten/1-hollende-kleurling>, geraadpleegd op 03 juni 2019.

¹⁶ <https://www.studytubelaw.nl/nl/arresten/1-hollende-kleurling>, geraadpleegd op 03 juni 2019.

¹⁷ <https://www.studytubelaw.nl/nl/arresten/1-hollende-kleurling>, geraadpleegd op 03 juni 2019.

Indien de getuige desondanks weigert een getuigenverklaring af te leggen, kan deze ingevolge artikel 202 van het Wetboek van Strafvordering op bevel van de Rechter-Commissaris, voor een duur van maximal twaalf dagen, worden gegijzeld.¹⁸

Op het voorgaande is een uitzondering mogelijk. Ingevolge artikel 197 tot en met 199 van het Wetboek van Strafvordering mogen naasten van de verdachte waaronder bloed- en aanverwanten of degene met wie de verdachte duurzaam feitelijk samenwoont en / of de verschoningsgerechtigden weigeren een getuigenverklaring af te leggen. De weigering van de getuigenverklaring wordt ook gehonoreerd, indien er gevaar bestaat voor eigen veroordeling.

Het Openbaar Ministerie

Het Openbaar Ministerie wordt ook wel “Het Parket van de Procureur - Generaal” genoemd. Samen met het Hof van Justitie vormt het Openbaar Ministerie de Rechterlijke Macht in Suriname. Volgens Minkenhof's & Reijntjes vervult het Openbaar Ministerie een centrale rol in het strafproces. Dit blijkt uit de belangrijkste taken en bevoegdheden die in het strafproces aan het Openbaar Ministerie zijn opgedragen.¹⁹

De wet²⁰ kent de volgende taken toe aan het Openbaar Ministerie, te weten:

- handhaving van wetten;
- opsporing van strafbare feiten;
- vervolging en
- tenuitvoerlegging van strafvonnissen.

De bovengenoemde taken zullen in het kort worden besproken.

Handhaving van wetten

De handhaving van wetten is verankerd in artikel 3 van het Reglement op de inrichting en samenstelling van de Surinaamse rechterlijke macht. Het Openbaar Ministerie is belast met de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde.

---

¹⁸ Corstens, 2008, p.138.

¹⁹ Minkenhof's & Reijntjes, 2009, p.45; Zie ook Corstens 2008, p.

²⁰ Artikel 3 van het Reglement op de inrichting en samenstelling van de Surinaamse rechterlijke macht jo artikel 145 van de Grondwet van de Republiek Suriname.

In het kader van de strafrechtelijke handhaving moet het Openbaar Ministerie erop toezien dat de wetten en regels in de praktijk door een ieder worden nageleefd.²¹

Opsporing van strafbare feiten

Aan het begrip ‘opsporing’ zijn door schrijvers verschillende betekenissen toegekend. Volgens Minkenhof’s & Reijntjes kan opsporing worden gezien als een ‘*veelomvattend proces van gegevensverzameling, dat steunt op het opbouwen en in stand houden van een goede informatiepositie*’.²²

Corstens is de mening toegedaan dat opsporing ruim kan worden geïnterpreteerd en onder opsporing kan worden verstaan ‘*elk onderzoek ter opheldering van een vermoedelijk gepleegd strafbaar feit en ter voorbereiding van een ter zake daarvan eventueel op te leggen strafrechtelijke sanctie*’.²³

Uit het voorgaande kan worden geconcludeerd dat Minkenhof’s & Reijntjes aan het begrip opsporing een enge uitleg geven integenstelling tot Corstens die opsporing ruim uitlegt. De uitleg van Corstens is mijns inziens gericht op het onderzoeken van het gepleegd strafbaar feit en omvat in de omschrijving alle middelen die krachtens de wet ter beschikking zijn gesteld teneinde bewijsmaterialen te verzamelen, terwijl Minkenhof’s & Reijntjes alleen over de gegevensverzameling van de verdachte spreken.

Vervolging

Als opsporingsambtenaar nemen de leden van het Openbaar Ministerie deel aan en leiden zij het opsporingsonderzoek. Vervolgens nemen zij een beslissing ten aanzien van de vervolging van de verdachte.²⁴

In de wetgeving is geen definitie van het begrip ‘vervolging’ terug te vinden.

---

²¹ Interview, mr. Rathipal, Officier van Justitie, Parket van de Procureur-Generaal, Limesgracht 92.

²² Minkenhof’s & Reijntjes 2009, p.231.

²³ Corstens, 2008, p.249.

²⁴ Mevis 2006, p.327.

De literatuur omschrijft het begrip vervolging als *‘de situatie waarbij het Openbaar Ministerie de strafzaak aan een strafrechter voorlegt met de bedoeling dat de strafrechter een oordeel geeft over de gegrondheid van een tegen een verdachte uitgebrachte beschuldiging en het verrichten van een onderzoek dat nodig is om tot dat oordeel te komen’*.²⁵

Het Openbaar Ministerie kan zowel tijdens het voorbereidend onderzoek als na afloop daarvan de zaak aan de rechter voorleggen.²⁶ De vervolgingstaak van het Openbaar Ministerie, is zoals reeds aangegeven, vervat in artikel 145 van de Grondwet van de Republiek Suriname en artikel 3 Reglement op de inrichting en samenstelling van de Surinaamse rechterlijke macht.

Inhoudelijk geven beide artikelen aan dat het Openbaar Ministerie met uitsluiting van elk ander orgaan belast is met de vervolging van alle strafbare feiten.

Tenuitvoerlegging van strafvonnissen

Het tenuitvoerleggen van rechterlijke beslissingen geschiedt conform artikel 480 van het Wetboek van Strafvordering op last van het Openbaar Ministerie. De wetgever spreekt van ‘rechterlijke beslissingen’, omdat niet alleen strafvonnissen ten uitvoer moeten worden gelegd, maar ook de rechterlijke beschikkingen. Hierbij kan worden gedacht aan een beschikking van de Rechter-Commissaris waarbij een bewaring wordt gelast.²⁷

Een strafvonnis kan pas ten uitvoer worden gelegd indien het in kracht van gewijsde is gegaan, met dien verstande dat er geen gewone rechtsmiddel meer daartegen openstaat. Dit is het geval wanneer de termijn voor het instellen van een rechtsmiddel is verstreken of indien afstand is gedaan van de bevoegdheid of een ingestelde rechtsmiddel is ingetrokken.²⁸

De lagere opsporingsambtenaren

In de Surinaamse rechtspraktijk wordt het Openbaar Ministerie, in het kader van de toepassing van de dwangmiddelen in de opsporingsfase, ondersteund door haar werkmacht, te weten ‘de politie’. De politie maakt krachtens artikel 4 lid 1 van het Politiehandvest deel uit van het Korps Politie Suriname.

---

²⁵ Mevis 2006, p.328; Zie ook Corstens 2008, p.117.

²⁶ Mevis 2006, p.329.

²⁷ Bemmelen & van Veen 1993, p.441.

²⁸ Bemmelen & van Veen 1993, p.442.

In de praktijk draagt de politie, in samenwerking en onder het gezag van het Openbaar Ministerie, zorg voor de handhaving van de rechtsorde en het opsporen van de strafbare feiten.²⁹

Ingevolge artikel 5 lid 1 van het Politiehandvest kunnen de volgende taken van de politie worden opgesomd:

- a. de handhaving van de openbare orde en veiligheid, het voorkomen van inbreuken daarop en de bescherming van personen en goederen en
- b. de opsporing van strafbare feiten en het toezicht op de naleving van wettelijke voorschriften, op welke overtreding straf is gesteld.³⁰

Conform artikel 145 van de Grondwet van de Republiek Suriname is het Openbaar Ministerie in het algemeen verantwoordelijk voor de opsporing van strafbare feiten, met dien verstande dat de overige opsporingsambtenaren van artikel 134 lid 1 van het Wetboek van Strafvordering, hun opsporingstaak verrichten onder leiding van het Openbaar Ministerie.

Het bovenstaande houdt in dat het Openbaar Ministerie ervoor waakt dat de opsporing, alsook de toepassing van de dwangmiddelen in de opsporingsfase, binnen de grenzen van wet en recht worden uitgevoerd door de opsporingsambtenaren. Dit heeft tot gevolg dat een onrechtmatige strafvorderlijke handeling van de opsporingsambtenaar, bijvoorbeeld een onrechtmatige aanhouding in de strafzaak, voor rekening van het Openbaar Ministerie komt.³¹

Dwangmiddelen worden in elke fase van het strafrechtelijk onderzoek toegepast. Bij het toepassen van de dwangmiddelen wordt het Openbaar Ministerie, in zowel de opsporingsfase als in de vervolgingsfase, bijgestaan door de politie. In elke fase van het strafrechtelijk onderzoek is de politie degene die de feitelijke handelingen betreffende de toepassing van de dwangmiddelen verricht in de praktijk. Echter wordt het Openbaar Ministerie, voor wat betreft de opsporing van strafbare feiten gepleegd door militairen, ondersteund door de militaire politie.³²

---

²⁹ Bemmelen & van Veen 1992, p.81.

³⁰ WET van 17 april 1971, houdende regelen omtrent de politie in Suriname (Politiehandvest) (G.B. 1971 no. 70).

³¹ Interview, mr. R. Jhinkoe, Officier van Justitie, Parket van de Procureur-Generaal, Limesgracht 92.

³² Interview, mr. R. Jhinkoe, Officier van Justitie, Parket van de Procureur-Generaal, Limesgracht 92.

De militaire politie is onder verantwoordelijkheid van een lid van het Openbaar Ministerie, die benoemd is tot de Auditeur-Militair, belast met het opsporen van strafbare feiten gepleegd door militairen, alsook het toepassen van dwangmiddelen in de opsporingsfase ten behoeve van militairen.³³

In het verlengde van het voorgaande wordt verwezen naar bijlage 1 waaruit kan worden afgeleid, hoe de Procureur-Generaal mr. R. Baidjnath Panday (toen als wvd Procureur-Generaal) in het jaar 2015 instructies, aanbevelingen en richtlijnen gaf aan het Korps Politie Suriname ten aanzien van de toekomstige samenwerking. De huidige Procureur-Generaal heeft middels een evaluatie de samenwerking tussen het Openbaar Ministerie en het Korps Politie Suriname willen aanscherpen.

Raadsman

De raadsman is degene die de verdachte in rechte bijstaat en is daarom ook een belangrijke deelnemer aan het strafproces.

Het Wetboek van Strafvordering maakt een onderscheid tussen twee soorten raadsliden, namelijk gekozen raadsliden en toegevoegde raadsliden. De verdachte is conform artikel 30 lid 1 van het Wetboek van Strafvordering te allen tijde bevoegd één of meer raadsliden te kiezen. Het optreden van de gekozen raadsman berust op de keuze van de verdachte en wordt door de verdachte zelf bekostigd.³⁴

Het niet kapitaal krachtig zijn van de verdachte, mag geen beperking zijn op het recht van juridische bijstand. Indien de verdachte behoefte heeft aan een raadsman, krijgt hij een raadsman toegevoegd, die vervolgens door de staat wordt betaald.³⁵

Tussen de verdachte en de raadsman moet er immers een vertrouwensrelatie zijn. De vertrouwensrelatie is gebaseerd op de geheimhoudingsplicht en het verschoningsrecht van de raadsman, met dien verstande dat de raadsman verplicht is tot geheimhouding van al hetgeen hem als zodanig is toevertrouwd en mag zelfs daarover in rechte niet getuigen.³⁶

---

³³ Interview, mr. R. Jhinkoe, Officier van Justitie, Parket van de Procureur-Generaal, Limesgracht 92.

³⁴ Corstens, 2008, p.98.

³⁵ Corstens, 2008, p.98.

³⁶ Corstens, 2008, p.96.

De taken van de raadsman in het strafproces zijn:

- het verlenen van juridische bijstand: hierbij moet de raadsman de verdachte wijzen op zijn rechten en erop toezien dat de procedurele regels behoorlijk worden nageleefd;
- het verlenen van morele bijstand: de raadsman is de stunt en steun van de verdachte in de strafprocedure en
- het verdedigen van de verdachte in elke fase van het strafrechtelijk onderzoek ter terechtzitting.³⁷

Uit de hierboven genoemde taken van de raadsman kan mijns inziens worden afgeleid dat de raadsman in de praktijk zal moeten nagaan als de dwangmiddelen rechtmatig zijn toegepast en / of aan de voorwaarden zijn voldaan teneinde de verdachte te kunnen verdedigen tijdens elke fase van het strafrechtelijk onderzoek.

Met betrekking tot het toelaten van de raadsman bij de toepassing van de dwangmiddelen heeft het Europese Hof in het Salduz arrest³⁸ van 2009 een belangrijke uitspraak gedaan. In casu werd de 17 jarige Salduz verdacht van deelname aan een onwettige demonstratie en het ophangen van een spandoek. Tijdens het verhoor door de politie bekende Salduz de strafbare feiten. Bij voorgeleiding aan de Officier van Justitie, alsook ten overstaan van de Rechter-Commissaris trok de verdachte zijn bekentenis in en gaf de verdachte hierbij aan dat hij door de politie tijdens het verhoor onder druk werd gezet en ook werd mishandeld. Daarnaast gaf de verdachte aan dat hij geen bijstand had van een raadsman tijdens het verhoor.

De verdachte Salduz werd door de strafrechter veroordeeld tot een gevangenisstraf van 2,5 jaar, gebaseerd op de verklaring van de verdachte tijdens de politieverhoor.

Salduz stapte toen naar het Europese Hof en gaf aan dat zijn mensenrechten waren geschonden, aangezien hij tijdens het politieverhoor geen rechtsbijstand kreeg.

Het Europese Hof overwoog het volgende: hoewel artikel 6 EVRM geen absoluut recht is, is het recht op bijstand door een raadsman wel één van de fundamentele kenmerken van het recht op een eerlijk proces. Hieruit volgt dat artikel 6 EVRM eist dat de verdachte, vanaf het moment dat er sprake is van verhoor, recht heeft op bijstand door een raadsman.

---

³⁷ Corstens, 2008, p.96.

³⁸ Salduz arrest van 20 november 2008, NJ 2009, 214.

Volgens het Hof is het vooronderzoek een belangrijk moment in het proces, omdat de verdachte in een bijzonder kwetsbare positie verkeert. Deze kwetsbaarheid kan tot op zekere mate worden opgeheven door toevoeging van een raadsman.

In dit arrest heeft het Europese Hof beslist dat bij elke ondervraging van een justitiële autoriteit de raadsman moet worden toegelaten, tenzij dringende redenen zich daartegen verzetten. Naar aanleiding van dit arrest is de Salduz-leer ontwikkeld, hetgeen inhoudt dat de politieambtenaren, op grond van artikel 6 EVRM, in beginsel verplicht zijn een raadsman toe te laten vanaf het verhoor van de verdachte.

De Rechter

Binnen het strafprocesrecht vervult de rechter een belangrijke rol. In het kader van de toepassing van de dwangmiddelen nemen de Rechter-Commissaris, de Kantonrechter en het Hof van Justitie een bijzondere positie in. De Rechter-Commissaris behandelt niet de uiteindelijke strafzitting, maar speelt daarentegen een belangrijke rol in de voorfase.³⁹ De Rechter-Commissaris wordt daarom ook wel de onderzoeksrechter genoemd.⁴⁰

Zo houdt de Rechter-Commissaris zich bezig met het beslissen ten aanzien van de rechtmatigheid van enkele dwangmiddelen, het horen van getuigen en / of de verdachte, het verlenen van toestemming aan de opsporingsambtenaren om bepaalde opsporingsmethoden in te zetten enzovoorts.⁴¹

De Kantonrechter vervult zijn rol in het kader van de gevangenhouding en de gevangenneming en het Hof van Justitie is belast met de behandeling van het verzoek tot schorsing en opheffing van de voorlopige hechtenis, alsook de behandeling van appelverzoeken ingevolge artikel 54c van het Wetboek van Strafvordering.⁴²

---

³⁹ <https://www.judex.nl/rechtsgebied/strafrecht/de-strafrechter-en-de-strafzitting/artikelen/wat-is-de-rol-van-de-rechter-commissaris-in-een-strafzaak/>, 20 juni 2019.

⁴⁰ <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Rechtsgebieden/Strafrecht/Paginas/Soorten-strafrechters.aspx>, 20 juni 2019.

⁴¹ <https://www.judex.nl/rechtsgebied/strafrecht/de-strafrechter-en-de-strafzitting/artikelen/wat-is-de-rol-van-de-rechter-commissaris-in-een-strafzaak/>, 20 juni 2019.

⁴² Interview, mr. R. Jhinkoe, Officier van Justitie, Parket van de Procureur-Generaal, Limesgracht 92.

1.4 Doel van de dwangmiddelen

Alle in de wet opgenomen dwangmiddelen zijn doelgebonden. Zo kunnen de dwangmiddelen tot doel hebben: de waarheidsvinding omtrent vermoedelijk begane strafbare feiten, het voorkomen van strafbare feiten en het verzekeren van de tenuitvoerlegging van straffen of maatregelen.⁴³

Volgens Minkenhof's & Reijntjes kunnen vele dwangmiddelen echter met meer dan één doel worden toegepast. Als voorbeeld zullen enkele dwangmiddelen worden genoemd met de mogelijke doelen die zij beogen, namelijk:

- vrijheidsbeneming kan bijvoorbeeld worden toegepast wegens ernstig gevaar voor vlucht, herhaling en/of ten behoeve van de waarheidsvinding;
- de inbeslagneming kan worden toegepast ten behoeve van de waarheidsvinding, en/ of om de tenuitvoerlegging van de verbeurdverklaring te verzekeren en
- het betreden van plaatsen kan worden toegepast ten behoeve van de waarheidsvinding en om de verblijfplaats van een aan te houden persoon vast te stellen.⁴⁴

1.5 Soorten dwangmiddelen

1.5.1 Algemeen

Zoals reeds gezien heeft de wetgever enkele dwangmiddelen in het leven geroepen, die in het kader van het strafrechtelijk onderzoek worden toegepast en die, anders dan door tenuitvoerlegging van straf, inbreuk maken op rechten en vrijheden van de burgers.

1.5.2 Indeling van de dwangmiddelen

Dwangmiddelen kunnen worden onderverdeeld in:

- dwangmiddelen met betrekking tot personen;
- dwangmiddelen met betrekking tot voorwerpen en
- dwangmiddelen met betrekking tot plaatsen.

---

⁴³ Minkenhof's & Reijntjes, 2009, p.135.

⁴⁴ Minkenhof's & Reijntjes, 2009, p.135.

Dwangmiddelen met betrekking tot personen zijn dwangmiddelen die inbreuk maken op de persoonlijke rechten en vrijheden van de burgers. Deze zijn gericht tegen de verdachte en in enkele gevallen ook tegen de getuige.⁴⁵ De dwangmiddelen met betrekking tot personen zullen in chronologische volgorde worden besproken in hoofdstuk 2.

Onder dwangmiddelen met betrekking tot voorwerpen moet worden verstaan de inbeslagneming, het onderzoek aan kleding ter inbeslagneming enzovoorts. Tenslotte doelt de wetgever met dwangmiddel met betrekking tot plaatsen op de huiszoeking.

1.5.3 Algemene beperkingen van dwangmiddelen

De wetgever heeft in de wet aantal beperkingen / waarborgen opgenomen tegen de toepassing van de dwangmiddelen. De algemene waarborgen van dwangmiddelen zijn tegelijkertijd terug te vinden in de beperkingen van de bevoegdheden, met name:

- de functionarissen die de bevoegdheden mogen uitoefenen: de wettelijke regeling geeft uitdrukkelijk aan wie bevoegd is de dwangmiddelen toe te passen. Sommige dwangmiddelen zijn in eerste instantie toegekend aan hiërarchisch hoger geplaatste functionarissen, zoals de inverzekeringstelling, welke in de eerste plaats is toegekend aan de Officier van Justitie;
- de tijd: hiervan is sprake als de uitoefening van een bevoegdheid is beperkt tot een bepaalde tijd. Voorbeeld: de verdachte mag slechts voor zes uren worden opgehouden voor verhoor;
- de plaats: met dien verstande dat een bevel in bepaalde gevallen uitdrukkelijk kan aangeven op welke plaats het desbetreffend dwangmiddel kan worden toegepast;
- het (soort) strafbaar feit: bepaalde bevoegdheden kunnen slechts worden uitgeoefend, indien er sprake is van strafbare feiten waarvoor voorlopige hechtenis is toegestaan en
- toetsingsmomenten door de Rechter-Commissaris: enkele dwangmiddelen worden door de Rechter-Commissaris getoetst op rechtmatigheid.⁴⁶

De hierboven genoemde beperkingen zijn geen cumulatieve beperkingen, maar alternatieve beperkingen. Bijvoorbeeld in een dwangmiddel zoals “huiszoeking ter beslagneming” zijn veel van de hierboven genoemde beperkingen terug te vinden.

---

⁴⁵ Corstens, 2008, p.376.

⁴⁶ Hoekendijk, Eissens & Staal, 1985, p.31.

Voor een huiszoeking is van belang een huiszoekingsbevel.⁴⁷ Een huiszoekingsbevel is afkomstig van de Rechter-Commissaris.

Hiermee is aangegeven welke de bevoegde autoriteit is bij de huiszoeking. Verder is in het bevel uitdrukkelijk aangegeven op welk adres de huiszoeking zal worden verricht en stelt bovendien een termijn vast waarbinnen de huiszoeking dient te worden verricht. Bovendien geeft het bevel ook aan ten aanzien van welk strafbaar feit de verdachte wordt verdacht.

1.6 Tussenconclusie

Een dwangmiddel is een maatregel, dat wordt toegepast in het kader van de strafvordering, door actoren die daartoe bevoegd zijn. Gezien het feit dat dwangmiddelen inbreuk maken op de fundamentele rechten en vrijheden van de burgers, is het relevant dat de wet uitdrukkelijk voorschrijft op welke wijze, door wie en tegen wie deze kunnen worden toegepast.

Bovendien kent de wet enkele waarborgen in het kader van de toepassing van de dwangmiddelen. Tenslotte zijn er, zoals reeds is aangegeven, drie soorten dwangmiddelen. Thans zal er in het volgende hoofdstuk een uiteenzetting plaatsvinden van de dwangmiddelen die deel uitmaken van de categorie vrijheidsbenemende dwangmiddelen.

---

⁴⁷ Hoekendijk, Eissens & Staal, 1985, p.31.

2 DE VRIJHEIDSBENEMENDE DWANGMIDDELEN

2.1 Algemeen

In het algemeen is een dwangmiddel een bevoegdheid die toekomt aan de justitiële autoriteit, waarmee inbreuk kan worden gemaakt op de vrijheden van de burgers. Zoals reeds is gesteld in het vorig hoofdstuk kunnen de dwangmiddelen worden onderverdeeld in drie categorieën namelijk dwangmiddelen met betrekking tot personen, dwangmiddelen met betrekking tot voorwerpen en dwangmiddelen met betrekking tot plaatsen. Thans is dit onderzoek gericht op de dwangmiddelen met betrekking tot personen, die ook wel de “vrijheidsbenemende dwangmiddelen” worden genoemd.

In bepaalde gevallen is het noodzakelijk dat de verdachte in het belang van het onderzoek tijdens de strafzaak in detentie blijft. Met inachtneming van de wettelijke bepalingen kan op de desbetreffende verdachte de vrijheidsbenemende dwangmiddelen worden toegepast. Door de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen wordt de verdachte, zoals de naam het al vermeld, van zijn vrijheid beroofd.

De vrijheidsbenemende dwangmiddelen bestaan uit verschillende stadia, die zijn verdeeld over het heel strafproces. In de opsporingsfase onderscheiden we de volgende vrijheidsbenemende dwangmiddelen te weten: *staande houden, aanhouden, ophouden voor verhoor en de inverzekeringstelling*.

2.2 Staande houden

Definitie en Wettelijke grondslag

In de literatuur is een uitleg van het begrip “staande houden” terug te vinden. Onder staande houden moet volgens Corstens worden verstaan “*het aanspreken, eventueel aanklampen van de verdachte om hem naar zijn personalia te vragen*”.⁴⁸

---

⁴⁸ Corstens, 1999, p.348.

Een nadere uitleg van het begrip staande houden is door de Hoge Raad gegeven in een arrest van 6 januari 1981⁴⁹. In dit arrest heeft de Hoge Raad overwogen dat het vragen naar personalia niet inhoudt het horen van de verdachte omtrent enig door hem begane strafbare feit.⁵⁰

Het vragen naar personalia is volgens Minkenhof's & Reijntjes een tijdelijke beperking op de bewegingsvrijheid van de verdachte, welke niet zonder een wettelijke grondslag toelaatbaar zou zijn.⁵¹ Staande houden van de verdachte vindt in ons rechtssysteem zijn wettelijke grondslag in artikel 42 van het Wetboek van Strafvordering.

Dit artikel luidt als volgt:

“Iedere opsporingsambtenaar is bevoegd de verdachte naar zijn naam, voornaam en woon- of verblijfplaats te vragen en hem daartoe staande te houden”.

Artikel 42 van het Wetboek van Strafvordering is beperkt tot het staande houden van verdachten. In de rechtspraak had zich in het jaar 1947 een uitbreiding voorgedaan van de personen op wie het dwangmiddel “staande houden” mag worden toegepast. Echter heeft de Hoge Raad in het Piet Geus arrest⁵² de mogelijkheid uitgesproken om ook een getuige staande te houden teneinde te vragen naar zijn personalia. In navolging van het Piet Geus arrest⁵³ heeft de Surinaamse wetgever in artikel 43 van het Wetboek van Strafvordering de bovengenoemde mogelijkheid, om getuigen staande te houden teneinde te vragen naar zijn personalia, gelegaliseerd.

De vraag die hierbij rijst is of de verdachten en / of de getuigen, die weigeren hun personalia op te geven aan de opsporingsambtenaar, daarmee een strafbaar feit begaan. Het gerezen vraagstuk kan middels de jurisprudentie worden opgelost. De Hoge Raad heeft in een arrest van 1927 beslist dat het opgeven van de personalia geen wettelijke plicht is van de verdachte en de getuige.⁵⁴

---

⁴⁹ HR 6 januari 1981, NJ 1981, 500 m.o. G.E.M.

⁵⁰ Van Bemmelen & van Veen, 1993, p.107.

⁵¹ Minkenhof's & Reijntjes, 2009, p.141.

⁵² HR 27 juni 1927, NJ 1927, 926.

⁵³ HR 27 juni 1927, NJ 1927, 926.

⁵⁴ HR 27 juni 1927, NJ 1927, 926.

Naar aanleiding van de uitspraak van de Hoge Raad in het arrest van 1927 kan worden aangenomen dat indien de verdachte en / of getuige de vragen betreffende zijn personalia niet beantwoordt, zij daarmee geen strafbaar feit begaan. Aan de andere kant heeft de wetgever in artikel 507 sub 4 van het Wetboek van Strafrecht bepaald dat het opgeven van een valse personalia wel strafbaar is en kan de verdachte hiervoor worden gestraft met een geldboete van de eerste categorie.

2.3 Aanhouden

Definitie en wettelijke grondslag

Corstens definieert het begrip aanhouden als: *“het desnoods door aangrijpen en vasthouden, de verdachte van diens vrijheid beroven teneinde hem naar de plaats van verhoor te leiden of te doen leiden”*.⁵⁵

In de praktijk wordt de verdachte na de aanhouding gebracht naar het politiebureau. Hiermee verdwijnt de verdachte uit het zicht van het publiek en is er daarom sprake van vrijheidsbeneming.⁵⁶

Gezien het feit dat bij aanhouding sprake is van vrijheidsberoving en daarmee inbreuk wordt gemaakt op de vrijheid van de burger, is een wettelijke grondslag daartoe vereist. Onze wetgever heeft het dwangmiddel “aanhouden” neergelegd in artikel 44 en artikel 45 van het Wetboek van Strafvordering.

Ingevolge de bovengenoemde wetsartikelen kan aanhouding in twee groepen worden onderverdeeld, namelijk:

- aanhouding bij ontdekking op heterdaad en
- aanhouding buiten het geval van ontdekking op heterdaad.⁵⁷

---

⁵⁵ Corstens, 2008, p.379.

⁵⁶ Mevis, 2006, p.273.

⁵⁷ Wet van 23 november 1977 (S.B. 1977 no. 94).

Aanhouding bij ontdekking op heterdaad

Van ontdekking op heterdaad is sprake wanneer het strafbaar feit wordt ontdekt, terwijl het wordt begaan of terstond nadat het is begaan.⁵⁸ Bijvoorbeeld iemand die een goed steelt maakt zich schuldig aan diefstal ingevolge artikel 370 van het Wetboek van Strafrecht.

De winkelier ziet de verdachte het goed verstoppen in zijn handtas. In casu is dus sprake van ontdekking op heterdaad, omdat het strafbaar feit is ontdekt op het moment dat de verdachte het goed wegnam.

De wetgever heeft in artikel 44 lid 1 van het Wetboek van Strafvordering bepaald dat bij ontdekking op heterdaad van een strafbaar feit, een ieder bevoegd is de verdachte aan te houden. Met “een ieder” wordt in dit context bedoeld zowel de opsporingsambtenaar als de doorsnede burger.

De aanhouding conform artikel 44 lid 1 van het Wetboek van Strafvordering is te rechtvaardigen, door het feit dat er geen twijfels bestaan ten aanzien van de daderschap en de aanhouding in dit geval fundamenteel van belang is, omdat op de plaats van delict nog bewijzen zullen zijn te vinden en om te voorkomen dat de verdachte aan de nasporing van de justitie ontsnapt.⁵⁹

De niet-opsporingsambtenaar die een verdachte aanhoudt, is verplicht de aangehoudene zo spoedig mogelijk aan een opsporingsambtenaar over te leveren onder afgifte van de inbeslaggenomen voorwerpen. Dit is geregeld in artikel 44 lid 4 jo artikel 83 lid 3 van het Wetboek van Strafvordering.⁶⁰

Het onverwijld overleveren van de aangehoudene is zowel een verplichting van de doorsnede burger als een verplichting van de opsporingsambtenaar. Ingevolge artikel 44 lid 3 van het Wetboek van Strafvordering dient tevens de opsporingsambtenaar de aangehoudene onverwijld over te leveren aan de vervolgingsambtenaar of de Hulpofficier van Justitie.

---

⁵⁸ Jan Naeyé, 1990, p.51.

⁵⁹ De Pinto, 1882, p.98.

⁶⁰ Corstens, 2008, p.381.

De doorsnede burger die de verdachte niet aanhoudt op het moment dat het strafbaar feit wordt begaan of terstond nadat het is begaan, mist daarna de bevoegdheid om de verdachte alsnog aan te houden, omdat de aanhouding dan verkeert in het stadium van buiten het geval van ontdekking op heterdaad.

Aanhouding buiten het geval van ontdekking op heterdaad

Integenstelling tot de aanhouding op heterdaad komt de bevoegdheid tot aanhouding buiten het geval van ontdekking op heterdaad niet aan een ieder toe.⁶¹

De wetgever heeft in artikel 45 van het Wetboek van Strafvordering bepaald dat de aanhoudingsbevoegdheid in eerste instantie is toegekend aan de vervolgingsambtenaar. Indien het optreden van de vervolgingsambtenaar niet kan worden afgewacht, dan is de Hulpofficier van Justitie op de tweede plaats daartoe bevoegd. Voorts is de Hulpofficier van Justitie krachtens artikel 45 lid 2 van het Wetboek van Strafvordering verplicht de vervolgingsambtenaar onverwijld schriftelijk dan wel mondeling op de hoogte te stellen van de aanhouding.

Lid 3 van artikel 45 van het Wetboek van Strafvordering geeft aan dat indien zowel het optreden van de vervolgingsambtenaar als van de Hulpofficier van Justitie niet kan worden afgewacht, de lagere opsporingsambtenaar bevoegd is de verdachte aan te houden en hem onverwijld aan de Hulpofficier van Justitie of de vervolgingsambtenaar te geleiden.

Uit praktijkonderzoek is gebleken dat de aanhouding van de verdachte buiten het geval van ontdekking op heterdaad vaak genoeg wordt gedelegeerd aan de lagere opsporingsambtenaar.

2.4 Ophouden voor verhoor

2.4.1 Definitie en wettelijke grondslag

Ophouden voor verhoor spreekt in feite voor zich. Met ophouden voor verhoor wordt bedoeld dat de verdachte van zijn vrijheid is beroofd, teneinde te worden ondervraagd naar diens betrokkenheid bij een geconstateerd strafbaar feit.⁶²

---

⁶¹ Corstens, 2008, p.381.

⁶² Mevis, 2006, p.273.

In de rechtspraak heeft de Hoge Raad meer uitleg gegeven aan het begrip “verhoor”. De Hoge Raad gaf in het Nalatige inspecteur arrest⁶³ aan dat onder verhoor moet worden verstaan: “alle vragen aan een, door een opsporingsambtenaar als verdachte aangemerkt, persoon betreffende diens betrokkenheid bij een geconstateerd strafbaar feit”.

De bevoegdheid om de verdachte te kunnen verhoren wordt ontleend aan de artikelen 44 jo 45 en 48 lid 1 van het Wetboek van Strafvordering. De voorgaande artikelen geven aan dat de verantwoordelijkheid voor de vrijheidsbeneming op het politiebureau zo spoedig mogelijk moet worden overgenomen door de Officier van Justitie of de Hulpofficier van Justitie aan wie de verdachte moet worden voorgeleid.⁶⁴

Het verhoor door de Officier van Justitie of door de Hulpofficier van Justitie aan wie de verdachte is voorgeleid.⁶⁵ In de Surinaamse rechtspraak wordt de verdachte verhoord door de Hulpofficier van Justitie en de lagere opsporingsambtenaar.

2.4.2 Wijze van verhoor

In de eerste plaats vindt er een betekening van plaats de cautieplicht aan de verdachte. De cautieplicht is neergelegd in artikel 21 lid 2 van het Wetboek van Strafvordering en houdt in dat de verdachte aan het begin van het verhoor wordt medegedeeld dat hij niet verplicht is te antwoorden. De verdachte wordt dus in feite op zijn zwijgrecht gewezen.

Uit literatuuronderzoek is gebleken dat de achterliggende gedachte van het zwijgrecht is, dat de verdachte direct noch indirect mag worden gedwongen om tegen zichzelf verklaringen af te leggen. Bovendien heeft men in het belang van de waarheidsvinding liever een verdachte die zwijgt, dan een verdachte die een, op niet- waarheid berustende, verklaring aflegt en zo het proces verstoort of frustreert.⁶⁶

---

⁶³ HR 2 oktober 1979, NJ 1980, 243 m.nt. GEM, (nalatige inspecteur arrest).

⁶⁴ Mevis, 2006, p.273.

⁶⁵ Corstens, 2008, p.386.

⁶⁶ Corstens, 2008, p.284.

Het zwijgrecht brengt derhalve met zich mee dat er geen pressie mag worden uitgeoefend op de verdachte ter beantwoording van de gestelde vragen tijdens het verhoor. Het voorgaande wordt ook wel het pressieverbod genoemd.⁶⁷ Pressie kan worden uitgeoefend in de vorm van marteling van de verdachte of doordat de verdachte onrechtmatig wordt opgesloten. Ook kan de pressie-uitoefening zich voordoen in de vorm van het uiten van bedreigingen of het doen van beloften over de te eisen straf.

Zoals elke andere overtreding is ook het verzuim van de cautieplicht aan consequenties verbonden. Conform de vaste rechtspraak mag de door de verdachte afgelegde verklaring, na verzuim van cautieplicht, niet voor het bewijs worden gebruikt.⁶⁸ Dit was het geval geweest in het nalatige inspecteur arrest⁶⁹, waarbij een inspecteur een verkeersovertreding namelijk een verkeerd geparkeerde auto constateerde en naar aanleiding van de verkeersovertreding de verdachte twee vragen stelde zonder hem cautie mede te delen. De eerste vraag was: “is het uw auto?” en de tweede vraag was: “Hebt u de auto geparkeerd?”

De gerezen rechtsvraag in het nalatige inspecteur arrest was of er in casu al sprake was van verhoor. In dit arrest heeft de Hoge Raad het begrip verhoor gedefinieerd als te zijn “alle vragen van een opsporingsambtenaar aan een als een verdachte aangemerkt persoon, betreffende diens betrokkenheid bij een geconstateerde strafbaar feit”. Vervolgens besliste de Hoge Raad dat de vragen die de inspecteur stelde betrekking hadden op de geconstateerde overtreding en kon het vraaggesprek daarom wel als verhoor worden aangemerkt. Bovendien zou de verklaring van de verdachte niet aan het bewijs mogen bijdragen omdat de inspecteur de verdachte geen cautie had medegedeeld.

Volgens Corstens kan bij het cautieverzuim de bewijsuitsluitingsregel niet automatisch worden toegepast. Bij de toepassing van de bewijsuitsluitingsregel wordt steeds bepaald of de verdachte door het verzuim in zijn belang is geschaad.⁷⁰

---

⁶⁷ Corstens, 2008, p.284.

⁶⁸ Corstens, 2008, p.291.

⁶⁹ HR 2 oktober 1979, NJ 1980, 243 m.nt. GEM, (nalatige inspecteur arrest).

⁷⁰ Corstens, 2008, p.291.

Na de betekening van de cautieplicht vindt het verhoor plaats. Hierbij zal aan de verdachte vragen worden gesteld betreffende zijn betrokkenheid bij een gepleegd strafbaar feit. Nadat het verhoor heeft plaatsgevonden, vindt er een verslaglegging plaats door de opsporingsambtenaar en wel op een in de wet aangewezen bijzondere wijze.⁷¹

Het verslag wordt opgemaakt in de vorm van een proces-verbaal, waarin de opsporingsambtenaar de verklaring van de verdachte zo veel als mogelijk in de eigen bewoording van de verdachte weergeeft. Het proces-verbaal wordt dan bijgevoegd aan de processtukken van de verdachte.⁷²

Het doel van het proces-verbaal is om willekeur van de opsporingsambtenaar, die belast is met het verhoor, te voorkomen alsook te voorkomen dat de opsporingsambtenaar belangrijke relevante feiten weglaat. Het proces-verbaal wordt daarom conform artikel 138 de leden 2 en 3 van het Wetboek van Strafvordering volledig, ten spoedigste en op ambtseed opgemaakt door de opsporingsambtenaren.⁷³

2.4.3 Doel van ophouden voor verhoor

Het belangrijkste doel van het verhoor is het scheppen van de eerste fase van het opsporingsonderzoek, namelijk het achterhalen van de betrokkenheid van de verdachte bij het gepleegd strafbaar feit. Daarnaast kunnen ook andere onderzoekshandelingen dan alleen verhoor van de verdachte plaatsvinden, zoals een getuigenconfrontatie, identificatie van de verdachte en / of toetsing of de aanhouding door de bevoegde autoriteiten rechtmatig heeft plaatsgevonden en / of de juiste persoon is aangehouden.⁷⁴

2.5 Inverzekeringstelling

2.5.1 Definitie en wettelijke grondslag

Nadat het verhoor heeft plaatsgevonden, kan de verdachte indien er termen daartoe aanwezig zijn, door de vervolgingsambtenaar of de Hulpofficier van Justitie inverzekering worden gesteld.⁷⁵

---

⁷¹ Mevis 2006, p.201.

⁷² Boksem e.a., 2006, p.56.

⁷³ Mevis 2006, p.201.

⁷⁴ Boksem e.a., 2006, p.56.

⁷⁵ Wet van 23 november 1977 (S.B. 1977 no. 94).

De inverzekeringstelling is een dwangmiddel in de opsporingsfase en wordt bevolen door de vervolgingsambtenaar of de Hulpofficier van Justitie ter zake de voortzetting van het onderzoek op het politiebureau in geval van een feit waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten.⁷⁶

De inverzekeringstelling is het vierde vrijheidsbenemende dwangmiddel, waarmee de verdachte van zijn vrijheid kan worden beroofd.⁷⁷ De inverzekeringstelling van de verdachte is geregeld in de artikelen 48 tot en met 54 van het Wetboek van Strafvordering.

2.5.2 Doel van de inverzekeringstelling

Het dwangmiddel “inverzekeringstelling” kan door de vervolgingsambtenaar of de Hulpofficier van Justitie in het belang van het onderzoek worden bevolen met het oog op diverse doeleinden, zoals:

- het nader verhoren van de verdachte;
- een confrontatie van de getuige met de verdachte;
- het opsporen van medeverdachten;
- het achterhalen en verifiëren van de identiteit van de verdachte;
- het voorkomen dat de verdachte vlucht;
- het voorkomen dat belangrijke sporen en bewijsmiddelen worden vernietigd;
- in het belang van de waarheidsvinding;
- het voltooien van het onderzoek naar het strafbaar feit waarvan de verdachte verdacht wordt en
- het uitreiken van een mededeling zoals de dagvaarding.⁷⁸

---

⁷⁶ Van Bemmelen & van Veen, 1993, p.115.

⁷⁷ Corstens, 2008, p.389.

⁷⁸ <https://www.judex.nl/rechtsgebied/strafrecht/de-verdachte/artikelen/wat-is-inverzekeringstelling/>, geraadpleegd op 22 juni 2019.

2.6 Voorlopige hechtenis

2.6.1 Definitie en wettelijke grondslag

Door de toepassing van de voorlopige hechtenis, vindt er een overstap plaats van de opsporingsfase naar de vervolgingsfase. Voorlopige hechtenis is tevens een vervolgingsdaad, daar de rechter de uitdrukkelijke bevoegdheid heeft gekregen om de voorlopige hechtenis te bevelen.⁷⁹

De definitie die artikel 127 van het Wetboek van Strafvordering geeft, ter zake de voorlopige hechtenis, stemt overeen met de definitie die terug te vinden is in de literatuur. Ingevolge de literatuur en de wet moet onder voorlopige hechtenis worden verstaan “de vrijheidsbeneming ingevolge een bevel tot bewaring, gevangenneming of gevangenhouding”.⁸⁰

2.6.2 Vormen van voorlopige hechtenis

Uit de definitie van voorlopige hechtenis kan worden afgeleid dat de wet drie vormen van voorlopige hechtenis kent, te weten: bewaring, gevangenneming en gevangenhouding.⁸¹ De drie hiervoor opgesomde vormen van voorlopige hechtenis zullen hierna kort worden besproken.

Bewaring

Indien de vervolgingsambtenaar het nodig acht dat de verdachte langer in detentie dient te blijven en de verdachte nog gedagvaard moet worden gedurende de detentie dan wordt een bevel tot bewaring gevorderd bij de Rechter-Commissaris. De verdachte wordt dan door de Rechter-Commissaris gehoord met betrekking tot de vordering tot bewaring. Met de verlening van het bevel tot bewaring vangt de voorlopige hechtenis van de verdachte aan.⁸²

De inbewaringstelling is een zelfstandig dwangmiddel, waarvoor een voorafgaande in verzekeringstelling niet vereist is.⁸³

---

⁷⁹ Mevis, 2006, p.276; Zie ook Minkenhof's & Reijntjes, 2009, p.153.

⁸⁰ Minkenhof's & Reijntjes, 2009, p.151; Zie ook Corstens, 2008, p.396.

⁸¹ Interview, mr. R. Jhinkoe, Officier van Justitie, Parket van de Procureur-Generaal, Limesgracht 92.

⁸² Boksem e.a., 2006, p.66; Zie ook van Bemmelen & van Veen, 1993, p.144.

⁸³ Minkenhof's & Reijntjes, 2009, p.159.

Het verlenen van het bevel tot bewaring is ingevolge artikel 55 lid 1 van het Wetboek van Strafvordering voorbehouden aan de Rechter – Commissaris, omdat de wet veronderstelt dat de Rechter – Commissaris moet onderzoeken of in desbetreffende strafzaak een bewaring mag en moet worden toegepast⁸⁴

Ingevolge artikel 55 van het Wetboek van Strafvordering kan de Rechter-Commissaris ter zake de vordering tot inbewaringstelling besluiten om het bevel tot bewaring op vordering van de vervolgingsambtenaar te verlenen, indien er gronden daartoe aanwezig zijn.

In het ander geval kan de Rechter-Commissaris de vordering van de vervolgingsambtenaar afwijzen, indien hij oordeelt dat er geen termen aanwezig zijn om het bevel tot bewaring te verlenen.

Hoekendijk⁸⁵ merkt op dat: “indien de Rechter-Commissaris oordeelt dat er geen grond aanwezig is voor de inbewaringstelling, dan betekent dat nog niet dat daarmee tevens de gronden van de inverzekeringstelling niet meer aanwezig zijn”. Verwijzend naar het voorgaande is de opvatting van Hoekendijk mijns inziens niet helemaal correct.

Indien de Rechter-Commissaris oordeelt dat er geen gronden aanwezig zijn om het bevel tot bewaring te verlenen, kan daaruit worden afgeleid dat er ook geen gronden meer aanwezig zijn om de verdachte langer van zijn vrijheid te beroven en daarmee derhalve de inverzekeringstelling kan worden opgeheven.

Zoals reeds gezien is bewaring een vorm van voorlopige hechtenis die wordt toegepast in de vervolgingsfase, terwijl de gevangenhouding en gevangenneming worden toegepast in de fase van het onderzoek ter terechtzitting.

Gevangenhouding

De gevangenhouding is integenstelling tot de bewaring geen zelfstandig dwangmiddel, maar een fase van de voorlopige hechtenis die door de bewaring voorafgaat.⁸⁶

---

⁸⁴ Van Bemmelen & van Veen, 1993, p.144.

⁸⁵ Hoekendijk, 1993/1994, p.77.

⁸⁶ Minkenhof's & Reijntjes, 2009, 160.

De verdachte die al reeds in detentie is voor de aanvang van het onderzoek ter terechtzitting, doordat hij inverzekering of inbewaring is gesteld, kan door de rechter op de terechtzitting gevangen worden gehouden. Bij iedere uitstel van de strafzaak ter terechtzitting beslist de rechter over de gevangenhouding van de verdachte.

Het dwangmiddel “gevangenhouding” kan volgens artikel 58 van het Wetboek van Strafvordering op twee manieren worden verleend. Het kan zowel ambtshalve door de Kantonrechter worden verleend als op vordering van het Openbaar Ministerie.

Gevangenneming

Gevangenneming als onderdeel van het dwangmiddel “voorlopige hechtenis” kan worden toegepast op een verdachte die door het Openbaar Ministerie wordt gedagvaard, doch zich op vrije voeten bevindt. In dergelijke gevallen kan de rechter op de terechtzitting de verdachte ambtshalve dan wel op vordering van het Openbaar Ministerie gevangennemen.

De hoofdregel is dat de gevangenneming zoals de gevangenhouding, krachtens artikel 59 van het Wetboek van Strafvordering, wordt verleend na de aanvang van het onderzoek ter terechtzitting. Op de hoofdregel is ingevolge artikel 58 lid 4 van het Wetboek van Strafvordering een uitzondering mogelijk. Dit lid geeft aan dat het Hof van Justitie de gevangenneming van de verdachte vóór de aanvang van het onderzoek ter terechtzitting kan bevelen, indien het bevel tot gevangenneming nodig is om diens uitlevering te verkrijgen.

2.7 De procedure van de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen in de Surinaamse rechtspraak

Uit een vraaggesprek met Onder Inspecteur Dinmohamed⁸⁷ is de volgende procedure van de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen geconstateerd.

De verdachte die in aanraking komt met de politie wordt eerst **staande gehouden**. Hierbij wordt hem, door de lagere opsporingsambtenaar, gevraagd naar zijn personalia. Vervolgens wordt aan de verdachte de reden voorgehouden, waarom hij is staande gehouden.

---

⁸⁷ Interview, M. Dinmohamed, Onder Inspecteur afdeling Verkeer Landelijk Onderzoeksteam, Nieuwe Haven afdeling verkeer.

De reden kan bijvoorbeeld zijn dat er een aangifte is gedaan tegen hem of dat er door de opsporingsambtenaar een strafbaar feit is geconstateerd.

Na de mededeling van de reden van staande houden zal de verdachte, indien termen daartoe aanwezig zijn, worden **aangehouden** door de lagere opsporingsambtenaar en ingevolge artikel 47 lid 2 van het Wetboek van Strafvordering aan de kleding gefoullieerd.

Vrouwelijke verdachten worden gefoullieerd door vrouwelijke opsporingsambtenaren. Vervolgens wordt de verdachte overgebracht naar het politiebureau ter voorgeleiding aan de Hulpofficier van Justitie.

Op het politiebureau aangekomen wordt aan de verdachte, verwijzend naar bijlage II, een formulier Model A uitgereikt, waarin de rechten en plichten van de verdachte zijn neergelegd, zoals het recht op bijstand door een raadsman, het zwijgrecht enzovoorts.

Het formulier Model A omvat ook een afscheurstrookje, hetwelk wordt ondertekend door de verdachte en teruggegeven aan de politie. Het doel van het afscheurstrookje is dat de verdachte achteraf niet kan aangeven dat hem zijn rechten en plichten niet zijn medegedeeld.

Tijdens de voorgeleiding houdt de Hulpofficier van Justitie de verdachte weer zijn rechten en plichten voor en vraagt hem weer naar zijn personalia. Vervolgens houdt de Hulpofficier van Justitie de verdachte de feiten en omstandigheden voor, die hem tot verdachte doen bestempelen en vraagt de verdachte wat hij daarover te zeggen heeft. Vervolgens gaat de lagere opsporingsambtenaar de verdachte uitgebreid verhoren ten aanzien van het strafbaar feit.

Indien uit feiten en omstandigheden is gebleken dat er termen daartoe aanwezig zijn, zal hij in het belang van het onderzoek, door de vervolgingsambtenaar of na overleg met de vervolgingsambtenaar door de Hulpofficier van Justitie **inverzekering** worden **gesteld**. Daartoe wordt er een bevel tot inverzekeringstelling opgemaakt. De verdachte moet ingevolge artikel 49 lid 2 van het Wetboek van Strafvordering binnen zeven dagen worden voorgeleid aan de Officier van Justitie.

Bij de voorgeleiding kan de Officier van Justitie besluiten de verdachte heen te zenden of op grond van artikel 54a van het Wetboek van Strafvordering te doen voorgeleiden bij de Rechter-Commissaris in verband met de rechtmatigheidstoetsing van de in verzekeringstelling. Indien de Rechter-Commissaris heeft geoordeeld dat de in verzekeringstelling rechtmatig is, zal de Officier van Justitie ingevolge artikel 50 lid 1 van het Wetboek van Strafvordering de in verzekeringstelling éénmaal verlengen, met ten hoogste dertig dagen.

Als de Officier van Justitie van oordeel is dat de verdachte in het belang van het onderzoek langer in detentie moet blijven, zal de Officier van Justitie ingevolge artikel 55 lid 1 van het Wetboek van Strafvordering vóór het verstrijken van de verlengde in verzekeringstellingen de inbewaringstelling van de verdachte vorderen bij de Rechter-Commissaris. De Rechter-Commissaris kan ingevolge het laatstgenoemde artikel het **bevel tot bewaring** van de verdachte verlenen indien de termen daartoe aanwezig zijn.

Anderzijds kan de Rechter-Commissaris de vordering van de Officier van Justitie ook afwijzen indien er geen termen aanwezig zijn voor het verlenen van het bevel. Krachtens artikel 57 lid 1 van het Wetboek van Strafvordering is het bevel tot bewaring van kracht gedurende een termijn van ten hoogste dertig dagen. De termijn van de bewaring kan op vordering van de vervolgingsambtenaar door de Rechter-Commissaris tot driemaal toe, telkens met ten hoogste dertig dagen worden verlengd.

Indien het Openbaar Ministerie over voldoende bewijs beschikt, zal zij overgaan tot de vervolging van de verdachte en de verdachte ter terechtzitting dagvaarden. De verdachte kan in elk stadium van de detentie worden gedagvaard. Indien de verdachte zich vóór de aanvang van het onderzoek ter terechtzitting op vrije voeten bevindt kan de Kantonrechter, ambtshalve dan wel op vordering van de vervolgingsambtenaar, de gevangenneming van de verdachte bevelen. In het ander geval waarbij de verdachte reeds in detentie hetzij de in verzekeringstelling, verlenging in verzekeringstelling, inbewaringstelling of de verlenging inbewaringstelling is, zal de titel van het dwangmiddel na de aanvang van het onderzoek ter terechtzitting veranderen naar gevangenhouding door het gegeven bevel van de kantonrechter.

2.8 Tussenconclusie

Het Wetboek van Strafvordering kent de volgende vrijheidsbenemende dwangmiddelen: staande houden, aanhouden, ophouden voor verhoor, in verzekeringstelling en voorlopige hechtenis waaronder bewaring, gevangenhouding en gevangenneming.

De vrijheidsbenemende dwangmiddelen grijpen diep in, in het leven van de verdachte en zijn door de diepingrijpendheid voorbehouden aan bepaalde autoriteiten zoals de politie, het Openbaar Ministerie en de Rechter-Commissaris.

Daarnaast schrijft de wet voorwaarden voor waaraan de dwangmiddelen moeten voldoen en biedt de wet ook specifieke waarborgen om de vrijheidsbenemende dwangmiddelen te kunnen controleren.

Om de rechtmatigheid van de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen te kunnen controleren kent de wet de volgende waarborgen, de wet schrijft per dwangmiddel voor: welke autoriteiten bevoegd zijn deze toe te passen, de termijnen waar de dwangmiddelen aan verbonden zijn, de mogelijkheid dat de verdachte vanaf het verhoor kan worden bijgestaan door een raadsman, de rechtsmiddelen tegen de toepassing van de dwangmiddelen enzovoorts.

3 TOETSING VAN DE VRIJHEIDSBENEMENDE DWANGMIDDELEN IN DE SURINAAMSE RECHTSPRAKTIJK AAN DE REGELS VAN HET AMERIKAANS VERDRAG VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS EN HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE BURGERRECHTEN EN POLITIEKE RECHTEN

3.1 Algemeen

De rechtszekerheid en de rechtsbescherming eisen dat de overheid de overheidsmacht in gebondenheid uitoefent, met dien verstande dat de overheid bij de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen gebonden is aan regels op nationaal en internationaal niveau. Het voorgaande is bedoeld om willekeur van de overheid tegen te gaan. De behoefte aan rechtszekerheid en rechtsbescherming neemt toe naarmate de overheid dieper ingrijpt op de individuele burgers. De regels bieden de burgers zekerheid en bescherming en worden daarom ook wel “waarborgen” genoemd.⁸⁸

In dit hoofdstuk zal er een uitéénzetting plaatsvinden van de bestaande waarborgen tegen de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen door de overheid op nationaal en internationaal niveau. Vervolgens zullen de vrijheidsbenemende dwangmiddelen in het Surinaams strafproces worden getoetst aan de twee belangrijke internationale verdragen waar Suriname zich aan heeft gecommitteerd, te weten: het Amerikaans Verdrag voor de Rechten van de Mens (hierna te noemen: AVR) en het Internationaal verdrag inzake de Burgerrechten en Politieke rechten (hierna te noemen: IVBPR).

---

⁸⁸ <https://www.studeersnel.nl/nl/document/rijksuniversiteit-groningen/strafprocesrecht-dwangmiddelen/college-aantekeningen/aantekeningen-strafprocesrecht-dwangmiddelen-college-1-2/104016/view>, geraadpleegd op 23 juli 2019.

3.2 Waarborgen met betrekking tot de vrijheidsbenemende dwangmiddelen in de Surinaamse strafproces

In het Surinaams strafproces is voor het optreden van de overheid in het kader van de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen een formele wetgeving vereist. De nationale wetgeving biedt beschermende bepalingen tegen de machtige overheid die belast is met de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen.⁸⁹

De nationale wetgeving kent voor elk stadium van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen wettelijke waarborgen waaraan de justitiële autoriteiten bij de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen gebonden zijn. In deze paragraaf zullen de wettelijke waarborgen per vrijheidsbenemende dwangmiddel worden neergepend.

Waarborgen met betrekking tot staande houden

De Surinaamse wetgever heeft staande houden vanwege de minder diepe ingrijpendheid niet met veel waarborgen omkleed. De verdachte of de getuige die staande wordt gehouden heeft te dulden dat hem naar zijn personalia wordt gevraagd. Ingevolge artikel 42 en 43 van het Wetboek van Strafvordering is slechts de opsporingsambtenaar bevoegd de verdachte dan wel de getuige staande te houden teneinde hem naar zijn personalia te vragen. De wettelijke vaststelling van de bevoegde autoriteit kan mijns inziens dienen als een waarborg, omdat het staande houden door een niet-opsporingsambtenaar zal leiden tot een onrechtmatige staande houden.

Tenslotte is het ook van belang dat de toepassing van het dwangmiddel “staande houden” voldoet aan de eis van proportionaliteit en subsidiariteit.⁹⁰

Waarborgen met betrekking tot aanhouden

Gezien het feit dat bij de aanhouding de verdachte zich onder de zorg van de politie bevindt, kan worden aangenomen dat aanhouden zwaarder ingrijpt dan staande houden.

---

⁸⁹ <https://www.studeersnel.nl/nl/document/rijksuniversiteit-groningen/strafprocesrecht-dwangmiddelen/college-aantekeningen/aantekeningen-strafprocesrecht-dwangmiddelen-college-1-2/104016/view>, geraadpleegd op 23 juli 2019.

⁹⁰ Punwasi, 2018, p.219; zie ook De Hullu, 2003, p.320.

Derhalve heeft de wetgever meer waarborgen geschapen tegen aanhouden voor de verdachte dan tegen staande houden. De waarborgen tegen aanhouden zijn vastgesteld in de artikelen 44 en 45 van het Wetboek van Strafvordering.

Ingevolge artikel 44 van het Wetboek van Strafvordering kan de verdachte bij ontdekking op heterdaad door iedere burger worden aangehouden, met als voorwaarde dat de burger de aangehoudene onverwijld aan de opsporingsambtenaar doet overleveren.

Artikel 45 van het Wetboek van Strafvordering handelt over aanhouding buiten het geval van ontdekking op heterdaad en beperkt hierbij de kring van personen aan wie de aanhoudingsbevoegdheid toekomt, tot de opsporingsambtenaar, die de aangehoudene zo spoedig mogelijk overlevert aan de vervolgingsambtenaar of de Hulpofficier van Justitie.

Tot slot geeft artikel 45 lid 1 van het Wetboek van Strafvordering expliciet aan dat aanhouding slechts is toegestaan ten aanzien van strafbare feiten waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten of ten aanzien van het strafbaar feit omschreven in artikel 507 van het Wetboek van Strafrecht.

Waarborgen met betrekking tot ophouden voor verhoor

Het dwangmiddel “ophouden voor verhoor” kan worden beschouwd als een brug tussen de dwangmiddelen aanhouding en de inverzekeringstelling.⁹¹ De verdachte die is opgehouden voor verhoor is voor een korte tijd van zijn vrijheid beroofd, daarom heeft de wetgever enkele beschermende maatregelen ingebouwd tegen het dwangmiddel ophouden voor verhoor.

De wetgever geeft uitdrukkelijk aan wie de bevoegde justitiële autoriteiten zijn, die belast zijn met het verhoor van de verdachte. Ingevolge de artikelen 44, 45 en 48 van het Wetboek van Strafvordering zijn de volgende justitiële autoriteiten belast met het verhoor van de verdachte, namelijk: de vervolgingsambtenaar, de Hulpofficier van Justitie en de lagere opsporingsambtenaar.

---

⁹¹ Corstens, 2008, p.291.

Uit jurisprudentie is gebleken dat de mededeling van de cautieplicht een zeer belangrijke waarborg is. De opsporingsambtenaar moet de verdachte, alvorens over te gaan tot het verhoor, op zijn zwijgrecht hebben gewezen. Bovendien mag er volgens Onder Inspecteur Dinmohamed⁹² geen ongeoorloofde verhoormethoden worden toegepast, zoals pressie. Aangenomen moet worden dat de verdachte in de gelegenheid moet worden gesteld om zijn verklaring in vrijheid af te leggen. Ingevolge de jurisprudentie mag bij een verzuim van de cautieplicht de verklaring van de verdachte in bepaalde gevallen niet voor het bewijs worden gebruikt, indien de verdachte in zijn belang is geschaad.

Verder heeft de wetgever in artikel 53 lid 2 van het Wetboek van Strafvordering een tijd van zes uren gekoppeld aan het dwangmiddel ophouden voor verhoor, waarbinnen de verdachte moet zijn verhoord en tevens een besluit moet zijn genomen, hetzij over te gaan tot de inverzekeringstelling, hetzij heenzenden van de verdachte.

Bovendien is het van belang dat de verdachte tijdens het verhoor wordt bijgestaan door een raadsman, die de verdachte kan wijzen op de rechten die hij heeft. Daarnaast waakt de raadsman tegelijkertijd ervoor, dat het verhoor plaatsvindt binnen de grenzen van de wet en de beginselen van goede procesorde.⁹³

Waarborgen met betrekking tot de inverzekeringstelling

Het dwangmiddel “inverzekeringstelling” is een vorm van vrijheidsbeneming die dieper ingrijpt dan de hiervoor genoemde vrijheidsbenemende dwangmiddelen, derhalve heeft de wetgever hier meer waarborgen geschapen die bescherming bieden tegen de toepassing van de inverzekeringstelling.

De bevoegdheid om de inverzekeringstelling te bevelen komt ingevolge artikel 48 lid 1 van het Wetboek van Strafvordering toe aan de vervolgingsambtenaar of de Hulpofficier van Justitie. De Hulpofficier van Justitie kan de inverzekeringstelling alleen bevelen, na deze te hebben overgelegd met de vervolgingsambtenaar.

---

⁹² Interview, M. Dinmohamed, Onder Inspecteur afdeling Verkeer Landelijk Onderzoeksteam, Nieuwe Haven afdeling verkeer.

⁹³ Interview, mr. R. Jhinkoe, Officier van Justitie, Parket van de Procureur-Generaal, Limesgracht 92.

De inverzekeringstelling is krachtens artikel 49 lid 1 van het Wetboek van Strafvordering slechts mogelijk ten aanzien van strafbare feiten waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten.⁹⁴

Eén van de belangrijkste waarborgen van de inverzekeringstelling is dat er een wettelijke termijn aan gebonden is. Ingevolge artikel 49 lid 2 van het Wetboek van Strafvordering duurt de inverzekeringstelling maximaal 7 (zeven) dagen en kan krachtens artikel 50 lid 1 bij dringende noodzakelijkheid door de vervolgingsambtenaar maximaal éénmaal worden verlengd, met ten hoogste dertig dagen. In tegenstelling tot Suriname duurt de inverzekeringstellingstermijn in Nederland 3 (drie) dagen en kan deze bij dringende noodzakelijkheid met ten hoogste drie dagen worden verlengd.⁹⁵

De verlenging van de inverzekeringstelling kan niet aan het begin van de inverzekeringstelling worden bevolen. De dringende noodzaak van de verlenging behoort pas aan het eind van de inverzekeringstellingstermijn te worden beoordeeld, daar de vervolgingsambtenaar aan de hand van bewijzen die verkregen zijn tijdens de inverzekeringstelling beslist of een verlenging noodzakelijk is.⁹⁶

De bevoegdheid om de inverzekeringstellingstermijn te verlengen komt alleen toe aan de vervolgingsambtenaar. Alvorens over te gaan tot de verlenging van de inverzekeringstelling, wordt de verdachte, op grond van artikel 54a van het Wetboek van Strafvordering, voorgeleid bij de Rechter-Commissaris in verband met de rechtmatigheidstoetsing van de inverzekeringstelling.⁹⁷ De Rechter-Commissaris kan bij de rechtmatigheidstoetsing tot het oordeel komen dat de inverzekeringstelling rechtmatig is, welke tot gevolg kan hebben dat de inverzekeringstelling kan worden verlengd door de vervolgingsambtenaar. Daartegenover kan de Rechter-Commissaris ook tot het oordeel komen dat de inverzekeringstelling onrechtmatig is, welke tot gevolg kan hebben dat de verdachte onverwijld invrijheid kan worden gesteld.⁹⁸

---

⁹⁴ Minkenhof's & Reijntjes, 2009, p.149.

⁹⁵ Corstens, 2008, p.392.

⁹⁶ Corstens, 2008, p.392.

⁹⁷ Corstens, 2008, p.390.

⁹⁸ Interview, mr. R. Jhinkoe, Officier van Justitie, Parket van de Procureur-Generaal, Limesgracht 92.

Tegen de bovengenoemde beslissingen van de Rechter-Commissaris kan op grond van artikel 54c van het Wetboek van Strafvordering bij het Hof van Justitie appel worden aangetekend. Indien het appel is aangetekend door de vervolgingsambtenaar, dan heeft dit tot gevolg dat de invrijheidstelling van de verdachte zal worden gestuit met drie dagen. Binnen deze drie dagen wordt het appel behandeld door het Hof van Justitie.

Een ander belangrijke waarborg is dat de verdachte of diens raadsman met een beroep op artikel 54a leden 1 en 3 van het Wetboek van Strafvordering gedurende de (verlenging) inverzekeringstelling, de invrijheidstelling kan verzoeken aan de Rechter-Commissaris.

De Rechter-Commissaris hoort de verdachte binnen vierentwintig uren, nadat hij kennis heeft genomen van het verzoek. Tijdens het verhoor door de Rechter-Commissaris mag de verdachte op grond van artikel 54a lid 1 van het Wetboek van Strafvordering worden bijgestaan door een raadsman.

Nadat de Rechter-Commissaris de verdachte heeft gehoord, zal hij de inverzekeringstelling van de verdachte wederom toetsen op rechtmatigheid. Hierbij kan de Rechter-Commissaris tot het oordeel komen dat de inverzekeringstelling rechtmatig is en zal het verzoek van de verdachte of diens raadsman verwerpen. Anderzijds kan de Rechter-Commissaris ook tot het oordeel komen dat de inverzekeringstelling onrechtmatig is en zal hiermee het verzoek van de verdachte of diens raadsman toewijzen en de verdachte invrijheidstellen. Tegen de verwerping van het verzoek van de verdachte of diens raadsman, kan er ook appel worden aangetekend op grond van artikel 54c van het Wetboek van Strafvordering.

De laatste voorwaarde van het vrijheidsbenemende dwangmiddel “inverzekeringstelling” is dat de inverzekeringstelling moet zijn vervat in een bevel. Het bevel van de inverzekeringstelling moet voldoen aan de voorwaarden geregeld in artikel 51 van het Wetboek van Strafvordering. Zo wordt in het bevel de verdachte met naam, voornamen en andere bekende persoonsgegevens aangeduid. Bovendien moet in het bevel zo nauwkeurig mogelijk het strafbaar feit, de grond der uitvaardiging en de omstandigheden welke tot het aannemen van die grond hebben geleid zijn omschreven. Vervolgens vermeldt het bevel de duur, waarvoor het is verleend. Tenslotte moet het bevel zijn gedagtekend en ondertekend en wordt het bevel vóór of bij de tenuitvoerlegging aan de verdachte uitgereikt.

Waarborgen met betrekking tot voorlopige hechtenis

De voorlopige hechtenis is, vanwege de diep ingrijpendheid, met meer waarborgen omkleed dan de overige vrijheidsbenemende dwangmiddelen. Zo wordt voorlopige hechtenis alleen toegepast in geval van: een misdrijf waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van vier jaren of meer is gesteld, misdrijven opgenomen in de limitatieve opsomming van artikel 56 lid 3 sub b van het Wetboek van Strafvordering of in geval van een misdrijf waarop naar de wettelijke omschrijving gevangenisstraf is gesteld, indien de verdachte hier te lande geen vaste woon- of verblijfplaats heeft.⁹⁹

Voorlopige hechtenis bestaat uit drie facetten, te weten: bewaring, gevangenhouding en gevangenneming. Het bevel tot bewaring, als onderdeel van de voorlopige hechtenis, is van kracht voor een termijn van ten hoogste dertig dagen. De Rechter-Commissaris kan, zolang het onderzoek der zaak op de terechtzitting in eerste aanleg nog niet is aangevangen, op vordering van het Openbaar Ministerie de bewaring driemaal verlengen, telkens met ten hoogste dertig dagen. Ingevolge artikel 59 lid 1 van het Wetboek van Strafvordering blijft het bevel tot gevangenhouding, evenals het bevel tot gevangenneming dat na de aanvang van het onderzoek op de terechtzitting in eerste aanleg is verleend, van kracht totdat het is opgeheven.

Verder wordt een bevel tot bewaring door de Rechter-Commissaris op vordering van de vervolgingsambtenaar verleend. De bevelen tot gevangenhouding en gevangenneming worden door de kantonrechter verleend en in bijzondere gevallen wordt het bevel tot gevangenneming vóór de aanvang van het onderzoek op de terechtzitting door het Hof van Justitie verleend. Ingevolge de tweede afdeling van Titel IV van het Wetboek van Strafvordering is de verdachte bevoegd zich, bij het verhoor in het kader van de voorlopige hechtenis, te doen bijstaan door een raadsman.

Een ander waarborg die de wet biedt tegen het dwangmiddel “voorlopige hechtenis” is dat het bevel tot voorlopige hechtenis dient te voldoen aan de in artikel 68 van het Wetboek van Strafvordering opgenomen voorwaarden. Ingevolge dit artikel moet het bevel tot voorlopige hechtenis gedagtekend en ondertekend zijn. Daarnaast dient het bevel zo nauwkeurig

---

⁹⁹ Artikel 56 lid 3 van het Wetboek van Strafvordering.

mogelijk het strafbaar feit, de grond der uitvaardiging en de bepaalde omstandigheden welke tot het aannemen van die grond hebben geleid te omschrijven.

Verder wordt de verdachte in het bevel met naam, voornamen en andere bekende persoonsgegevens aangeduid of, wanneer deze onbekend zijn, zo duidelijk mogelijk aangewezen. Het bevel vermeldt ook de plaats waarin de voorlopige hechtenis zal worden ondergaan. Tenslotte wordt het bevel vóór of bij de tenuitvoerlegging aan de verdachte betekend.

Tegen een bevel tot voorlopige hechtenis bestaat voor de verdachte ook enkele rechtsmiddelen open.

De verdachte kan met een beroep op artikel 61 van het Wetboek van Strafvordering het Hof van Justitie verzoeken om de voorlopige hechtenis op te heffen. Hierbij wordt de voorlopige hechtenis herbeoordeeld door het Hof van Justitie. Het Hof van Justitie kan na de herbeoordeling het verzoek van de verdachte toe- dan wel afwijzen. Indien het verzoek tot opheffing van de voorlopige hechtenis is afgewezen door het Hof van Justitie, kan de verdachte ingevolge artikel 61 lid 4 van het Wetboek van Strafvordering opnieuw een verzoek indienen, doch niet eerder dan dertig dagen na de dagtekening. Wordt het verzoek tot opheffing van de voorlopige hechtenis toegewezen door het Hof van Justitie dan wordt de verdachte onmiddellijk in vrijheid gesteld.

Een tweede rechtsmiddel dat de verdachte ter beschikking is gesteld, is het verzoek tot schorsing van de voorlopige hechtenis. De rechter kan conform artikel 70 lid 1 van het Wetboek van Strafvordering op verzoek van de verdachte of diens raadsman bevelen dat de voorlopige hechtenis zal worden geschorst. Echter verbindt de rechter voorwaarden aan de schorsing, zoals het storten van geldswaarden, het vestigen van een zakelijk recht enzovoorts, welke door de verdachte moet worden nagekomen.

3.3 Waarborgen met betrekking tot de vrijheidsbenemende dwangmiddelen ingevolge het AVRМ en het IVBPR

Het AVRМ en het IVBPR zijn internationale verdragen waar Suriname zich aan heeft gecommitteerd en die tevens processuele bepalingen bevatten die betrekking hebben op de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen. Daarnaast bevat het AVRМ en het IVBPR waarborgen die gericht zijn op de bescherming van de rechten en de vrijheden van de burgers op wie een vrijheidsbenemende dwangmiddel is toegepast.

Inhoudelijk vertonen de twee internationale verdragen grote overeenkomsten met elkaar. Echter zal in deze paragraaf de bepalingen die betrekking hebben op de vrijheidsbenemende dwangmiddelen worden besproken. Het IVBPR en het AVRМ kennen de hierna te bespreken waarborgen tegen het optreden van de overheid in het kader van de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen.

Ten eerste moeten de justitiële autoriteiten gedurende het geheel strafrechtelijk onderzoek ervoor zorgen dat er geen sprake is van willekeurige vrijheidsberoving van de verdachte. Het beginsel van **verbod op willekeurige vrijheidsberoving** is neergelegd in artikel 9 leden 1 en 2 van het IVBPR en artikel 7 leden 1, 3 en 4 van het AVRМ. In meer woorden geven de bovengenoemde artikelen aan dat een ieder recht heeft op vrijheid en veiligheid van zijn persoon en dat hij slechts op wettige reden en op wettige wijze van zijn vrijheid kan worden beroofd. Bovendien moet de verdachte na de vrijheidsbeneming onverwijld op de hoogte worden gesteld van de redenen die hebben geleid tot de vrijheidsbeneming.

Een ander waarborg ingevolge de twee internationale verdragen is neergelegd in artikel 14 leden 1, 2 en 3 onder g van het IVBPR en artikel 7 lid 2 en artikel 8 van het AVRМ. Deze artikelen geven aan dat de verdachte recht heeft op “**eerlijke en openbare behandeling door een bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige rechter**”, hetgeen ook de fair trail wordt genoemd. Daarnaast ligt in dit artikel besloten dat de justitiële autoriteiten alle maatregelen moeten treffen om het recht op eerlijk proces te waarborgen.

Eén van de belangrijke aspecten van het recht op eerlijk proces is het zwijgrecht. Het zwijgrecht moet in een vroeg stadium van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen zijn medegedeeld aan de verdachte.

Een ander belangrijk aspect van het recht op eerlijk proces is de *onschuldpresumptie*¹⁰⁰, hetgeen ook de “praesumptio innocentiae” wordt genoemd. Dit beginsel is vervat artikel 14 lid 2 van het IVBPR en artikel 7 lid 7 van het AVRМ.

Dit beginsel wil zo veel mogelijk waarborgen dat alleen schuldigen worden veroordeeld en houdt in dat een ieder in het strafproces voor onschuldig moet worden gehouden totdat zijn schuld in rechte is komen vast te staan.¹⁰¹ Dit beginsel is ook relevant voor de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen. De verdachte dient vanaf het begin stadium van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen voor onschuldig te worden gehouden totdat zijn schuld in rechte is komen vast te staan.

Een derde belangrijke waarborg ingevolge het AVRМ en het IVBPR is de “**rechtsbijstand**”. De bijstand door een raadsman is een belangrijke waarborg voor de verdachte, daar de raadsman tijdens het geheel strafrechtelijk onderzoek de verdachte juridische en morele bijstand verleent. Het recht van de verdachte om bijgestaan te worden door een raadsman is verankerd in artikel 14 lid 2 van het IVBPR en artikel 8 lid 2 van het AVRМ.

De artikelen 9 leden 3 en 4 van het IVBPR en artikel 7 leden 5 en 6 van het AVRМ bepalen dat **de verdachte na aanhouding onverwijld moet worden voorgeleid voor de rechter** of een ander autoriteit die door de wet bevoegd is verklaard de rechterlijke macht uit te oefenen, aan wie de verdachte voorziening kan vragen, opdat de rechter binnen korte termijn beslist over de wettigheid van zijn gevangenhouding.

De hiervoor genoemde verdragsbepalingen geven ook aan dat de verdachte recht heeft op afdoening van zijn zaak binnen een **redelijke termijn** en zonder excessieve vertragingen. Volgens Van Dorst is de strekking van de bepaling, dat de verdachte moet worden berecht zonder onredelijke vertraging en dat de verdachte wordt beschermd tegen onredelijke langdurige vrijheidsbeneming.¹⁰²

---

¹⁰⁰ https://www.rug.nl/research/portal/files/3320348/den_Hartog.PDF, geraadpleegd op 23 juli 2019.

¹⁰¹ https://www.rug.nl/research/portal/files/3320348/den_Hartog.PDF, geraadpleegd op 23 juli 2019.

¹⁰² Van Dorst, 1989, p.84.

Een ieder die het oneens is met de beslissing van de rechter heeft conform artikel 14 lid 5 van het IVBPR artikel 8 lid 2 sub h van het AVRМ het **recht om hoger beroep aan te tekenen**.

De verdachte die van zijn vrijheid is beroofd verliest het **recht op menselijke behandeling** niet. Ingevolge artikel 10 lid 1 van het IVBPR en artikel 5 lid 2 van het AVRМ, dient een ieder die van zijn vrijheid is beroofd, met respect te worden behandeld conform de mensenrechtenverdragen. Krachtens de bovengenoemde artikelen zouden de vrouwelijke, jeudige en mannelijke verdachten in afzonderlijke strafinrichtingen moeten worden geplaatst.

Daarnaast dient het gevangenisstelsel te zijn gericht op de resocialisatie.¹⁰³ Ten aanzien van de resocialisatie kent Suriname een Nationaal Resocialisatieplan van oktober 2014. Middels het resocialisatieplan worden de gedetineerden gevormd en getraind, zodat ze na hun gevangenisperiode goed kunnen functioneren in de samenleving.¹⁰⁴ Tenslotte hebben de verdachten recht op goede voeding, gezondheidsregeling, sanitaire voorzieningen enzovoorts.¹⁰⁵ Dit artikel is inhoudelijk identiek aan artikel 9 van de Grondwet van de Republiek Suriname.

3.4 De toetsing

Om te kunnen vaststellen of de vrijheidsbenemende dwangmiddelen voldoen aan de internationale standaarden is het relevant om de vrijheidsbenemende dwangmiddelen te toetsen aan de verdragsregels. Het AVRМ en het IVBPR kennen samengevat de volgende beschermende maatregelen ook wel waarborgen genoemd, te weten:

- het verbod op willekeurige vrijheidsberoving;
- het recht op eerlijk proces;
- redelijke termijn;
- het recht op rechtsbijstand;
- de verdachte moet na de aanhouding onverwijld worden voorgeleid bij de rechter;
- het recht om hoger beroep aan te tekenen en
- het recht op een menselijke behandeling.

---

¹⁰³ Interview, mw. J. Pane- Alfaisie, Onderdirecteur van de Centrale Penitentiaire Inrichting te Santo Boma.

¹⁰⁴ <https://lpmnews.com/gedetineerden-inzetten-voor-werkzaamheden-buiten/>, geraadpleegd op 21 juli 2019.

¹⁰⁵ Interview, M. Dinmohamed, Onder Inspecteur afdeling Verkeer Landelijk Onderzoeksteam, Nieuwe Haven afdeling verkeer.

Het verbod op willekeurige vrijheidsberoving

In de Surinaamse rechtspraktijk geschiedt de vrijheidsbeneming op wettige reden en op wettige wijze. Zo wordt de verdachte in de praktijk niet zonder meer van zijn vrijheid beroofd. De vrijheidsbenemende dwangmiddelen worden toegepast indien uit onderzoek is gebleken dat er termen daartoe aanwezig zijn, indien zulks noodzakelijk is in het belang van het onderzoek, indien uit omstandigheden blijkt dat er gevaar bestaat voor vlucht of indien er ernstige bezwaren aanwezig zijn tegen de verdachte.¹⁰⁶

Indien het voorgaande het geval is, voldoet de justitiële autoriteit al aan de voorwaarde dat er sprake moet zijn van een wettige reden en zal de verdachte vervolgens op een wettige wijze van zijn vrijheid moeten worden beroofd. Een voorbeeld van de wettige wijze is dat de vrijheidsbenemende dwangmiddelen worden toegepast door de in de wet vastgestelde bevoegde autoriteiten. Verder voldoen de vrijheidsbenemende dwangmiddelen ook aan de overige wettelijke voorwaarden. Zo houden de justitiële autoriteiten zich bijvoorbeeld aan de bij de wet vastgestelde termijnen, het onverwijld overleveren van de verdachte aan de vervolgingsambtenaar of de Hulp Officier van Justitie, de voorgeleiding aan de Rechter-Commissaris enzovoorts.

De vrijheidsbenemende dwangmiddelen moeten ook in de juiste volgorde worden toegepast. Zo wordt de verdachte eerst staande gehouden door de opsporingsambtenaar, teneinde te worden gevraagd naar zijn personalia. Vervolgens wordt aan hem de reden(en) aangegeven die heeft (hebben) geleid tot het staande houden. De reden van de vrijheidsberoving wordt daarnaast in alle andere stadia van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen, opnieuw aan de verdachte vermeld. Bij de aanhouding wordt aan de verdachte een formulier Model A uitgereikt waarin uitdrukkelijk staat vermeld op grond van welk strafbaar feit de verdachte is aangehouden. Dit formulier wordt ter inzage aan de verdachte voorgelegd. Na de aanhouding volgt het stadium van het vrijheidsbenemende dwangmiddel ophouden voor verhoor. Vervolgens zal de inverzekeringstelling van de verdachte volgen indien er termen daartoe aanwezig zijn en tenslotte eventueel de toepassing van de voorlopige hechtenis waaronder de bewaring, gevangenhouding en gevangenneming.

---

¹⁰⁶ Interview, mr. R. Jhinkoe, Officier van Justitie, Parket van de Procureur-Generaal, Limesgracht 92.

In de Surinaamse rechtspraak geschiedt de vrijheidsbeneming mijns inziens wel conform de wettige wijze en op wettige grond, daar de vrijheidsbenemende dwangmiddelen onder verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie worden toegepast door de bevoegde autoriteiten en indien er termen daartoe of ernstige bezwaren tegen de verdachte aanwezig zijn. De achterliggende gedachte van de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen conform de wettige wijze en op wettige redenen ligt, naar mijn mening, in het feit dat hiermee een rechtmatige toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen wordt beoogd.

In het verlengde van het voorgaande kan niet onbesproken blijven dat het Surinaams strafproces voorziet in de mogelijkheid dat de vrijheidsbenemende dwangmiddelen vanaf het stadium van de inverzekeringstelling op rechtmatigheid wordt getoetst door de Rechter-Commissaris. Uit het voorgaande kan dus worden afgeleid dat het Surinaams strafproces voldoet aan de internationale waarborg, welke een verbod heeft gesteld op willekeurige vrijheidsberoving.

Het recht op eerlijk proces

Het recht op eerlijke en openbare behandeling van een rechtsgeding door een onafhankelijke en onpartijdige rechter is naar mijn mening tot heden in de Surinaamse rechtspraak goed gewaarborgd. Het voorgaande blijkt uit de regel dat de rechter die de bewaring heeft verleend in de regel niet zal optreden als de zittingsrechter.¹⁰⁷ Daarnaast mag de verdachte de rechter ingevolge artikel 436 van het Wetboek van Strafvordering wraken, indien de verdachte van mening is dat de rechter de zaak niet objectief zal behandelen. Bovendien kan de rechter zich ingevolge artikel 433 van het Wetboek van Strafvordering ook verschonen, indien de rechter de mening is toegedaan dat er twijfels zullen bestaan ten aanzien van de objectiviteit van de rechter.

In het kader van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen wordt het zwijgrecht in de Surinaamse rechtspraak vanaf het stadium van het verhoor aan de verdachte medegedeeld. Bovendien wordt de verdachte telkens bij iedere ondervraging op zijn zwijgrecht gewezen. De achterliggende gedachte van het zwijgrecht is dat de verdachte niet tegen zichzelf hoeft te getuigen. Wanneer de verdachte op de plaats van verhoor is aangekomen wordt aan hem een

---

¹⁰⁷ Interview, mr. R. Jhinkoe, Officier van Justitie, Parket van de Procureur-Generaal, Limesgracht 92.

formulier Model A uitgereikt waarin de rechten en plichten van de verdachte uitdrukkelijk zijn neergelegd, zoals het zwijgrecht, het recht op bijstand enzovoorts. Het formulier Model A omvat een afscheurstrookje, hetwelk wordt ondertekend en teruggegeven aan de opsporingsambtenaar. Hiermee verklaart de verdachte dat hij kennis heeft genomen van zijn rechten - waaronder het zwijgrecht - en zijn plichten.

Ook kent het Surinaams strafproces de regel dat elk individu voor onschuldig wordt gehouden totdat zijn schuld in rechte in komen vast te staan.

Uit het voorgaande kan worden afgeleid dat de overheid alle maatregelen heeft getroffen om het recht op eerlijk proces te garanderen.

Het recht op rechtsbijstand

In de Surinaamse rechtspraak heeft de verdachte op wie een vrijheidsbenemende dwangmiddel is toegepast recht op bijstand door een raadsman. Hierbij kan de verdachte op eigen kosten een raadsman kiezen. In een ander geval, waarbij de verdachte minder kapitaalkrachtig is kan deze een raadsman toegewezen krijgen, indien de verdachte er behoefte aan heeft.

De nationale wetgeving voorziet in de mogelijkheid dat de raadsman de verdachte mag bijstaan bij de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen. Uit jurisprudentie¹⁰⁸ van de Hoge Raad, welke door onze rechtspraak is overgenomen, is er een aanvulling geformuleerd in het kader van de rechtsbijstand, namelijk dat de verdachte vanaf het politieverhoor mag worden bijgestaan door de raadsman.

Uit een vraaggesprek met Onder Inspecteur Dinmohamed is gebleken dat aan de verdachte bij de aanvang van het verhoor een formulier Model B wordt uitgereikt. Dit formulier Model B wordt samen met formulier Model A, waarin de rechten en plichten van de verdachte zijn neergelegd, uitgereikt. Middels formulier Model B wordt de verdachte in de gelegenheid gesteld om aan te geven of hij zelf een raadsman zal kiezen of één toegevoegd wenst te hebben.

---

¹⁰⁸ Salduz arrest van 20 november 2008, NJ 2009, 214.

Uit onderzoek¹⁰⁹ is gebleken dat de raadslieden in de praktijk, in bepaalde gevallen, de invrijheidstelling van de verdachte verzoeken bij de vervolgingsambtenaar, alsook vaak gebruik maken van de wettelijke mogelijkheid om de invrijheidstelling te verzoeken bij de Rechter-Commissaris

Uit het voorgaande kan mijns inziens worden geconcludeerd dat het Surinaams strafproces volledige invulling heeft gegeven aan de waarborg “rechtsbijstand”, aangezien de verdachte vanaf het verhoor al op het recht op bijstand door een raadsman wordt gewezen en bij het verhoor al kan kiezen voor een raadsman. Daarnaast heeft de wetgever voor minder kapitaalkrachtige verdachten de mogelijkheid geschapen dat zij kosteloos een raadsman toegevoegd kunnen krijgen. Op de voorgaande wijze kan iedere verdachte gebruik maken van het recht op rechtsbijstand.

De verdachte moet na de aanhouding onverwijld worden voorgeleid bij de rechter

Het onverwijld voorgeleiden van de verdachte bij de rechter heeft betrekking op de rechtmatigheidstoetsing van de vrijheidsbeneming. Het begrip onverwijld moet mijns inziens in deze context worden gezien als “onmiddellijk”¹¹⁰ of “zo spoedig mogelijk”. De verdachte zou in dit geval onmiddellijk na de aanhouding bij de Rechter-Commissaris moeten worden voorgeleid.

In het Surinaams strafproces heeft de Rechter-Commissaris zijn taak te vervullen in het stadium van de inverzekeringstelling en de inbewaringstelling. Zo kan de inverzekeringstelling alleen worden verlengd indien de Rechter-Commissaris na rechtmatigheidstoetsing van oordeel is dat de inverzekeringstelling rechtmatig is. Vervolgens zal de vervolgingsambtenaar, indien hij zulks nodig acht en indien er ernstige bezwaren tegen de verdachte aanwezig zijn, vóór het verstrijken van de verlengde inverzekeringstelling met een beroep op artikel 55 lid 1 van het Wetboek van Strafvordering de inbewaringstelling van de verdachte moeten vorderen bij de Rechter-Commissaris.¹¹¹

---

¹⁰⁹ Interview, mr. R. Jhinkoe, Officier van Justitie, Parket van de Procureur-Generaal, Limesgracht 92.

¹¹⁰ <https://www.juridischwoordenboek.nl/zoek/onverwijld>, geraadpleegd op 21 juli 2019.

¹¹¹ Interview, mr. R. Jhinkoe, Officier van Justitie, Parket van de Procureur-Generaal, Limesgracht 92.

In mijn visie heeft de wetgever wel de mogelijkheid geschapen dat de verdachte na de aanhouding onverwijld wordt voorgeleid aan de rechter, in dit geval de Rechter-Commissaris. In het Surinaams strafproces zal de inverzekeringstelling (termijn van zeven dagen) van de verdachte op vordering van de vervolgingsambtenaar ingevolge artikel 54a van het Wetboek van Strafvordering door de Rechter-Commissaris worden getoetst op de rechtmatigheid. Bovendien kan tevens de raadsman met gebruik making van hetzelfde artikel gedurende de inverzekeringstelling stappen naar de Rechter-Commissaris.

Redelijke termijn

Het beginsel van redelijke termijn begint in het Surinaams strafproces te lopen vanaf het stadium van de inverzekeringstelling.¹¹²

Om invulling te geven aan deze waarborg en om te voorkomen dat de verdachte in de Surinaamse rechtspraktijk onredelijk langdurig van zijn vrijheid wordt beroofd heeft de wetgever aan elk vrijheidsbenemende dwangmiddel een termijn verbonden die slechts bij dringende noodzakelijkheid mag worden verlengd.

De inverzekeringstelling bijvoorbeeld is gekoppeld aan een termijn van zeven dagen. De vraag die hierbij rijst is of de termijn van zeven dagen wel redelijk is in de zin van artikel 9 leden 3 en 4 van het IVBPR en artikel 7 leden 5 en 6 van het AVR.M.

Mijns inziens zijn de wettelijk vastgestelde termijnen wel redelijk in de zin van artikel 9 leden 3 en 4 van het IVBPR en artikel 7 leden 5 en 6 van het AVR.M. In mijn visie heeft de wetgever de zeven dagen van de inverzekeringstelling met andere waarborgen omkleed om te voorkomen dat er sprake zou kunnen zijn van onredelijke langdurige vrijheidsbeneming.

Voor de verdachte bestaat namelijk de mogelijkheid om met een beroep op artikel 54a van het Wetboek van Strafvordering zijn invrijheidstelling te verzoeken bij de Rechter-Commissaris. De verdachte kan zijn invrijheidstelling vanaf de eerste dag van de inverzekeringstelling verzoeken.

---

¹¹² https://www.navigators.nl/document/id5e5840f892fb5ae51313a4b0ae7f706b/rechtsbescherming-tegen-bestafting-in-het-strafrecht-en-bestuursrecht-10-12-afdoening-binnen-een-redelijke-termijn-en-de-gevolgen-van-overschrijding-daarvan?ctx=WKNL_CSL_1547, d.d. 24 juli 2019.

Het recht om hoger beroep aan te tekenen

Het recht om beroep aan te tekenen is zowel van belang voor hen die tot een gevangenisstraf zijn veroordeeld en het niet eens zijn met het besluit van de kantonrechter als voor hen die het niet eens zijn met de vrijheidsbeneming in de voorfase.

De Surinaamse wetgever heeft, voor de verdachte die het oneens is met zijn veroordeling in het Wetboek van Strafvordering de mogelijkheid geschapen om binnen veertien dagen tegen de beslissing van de Kantonrechter hoger beroep aan te tekenen bij het Hof van Justitie. Het voorgaande is vastgelegd in de artikelen 368 jo 374 van het Wetboek van Strafvordering.

In de voorfase kan de verdachte of diens raadsman met een beroep op artikel 54a leden 1 en 3 van het Wetboek van Strafvordering gedurende de (verlenging) invezekeringstelling, de invrijheidstelling van de verdachte verzoeken bij de Rechter-Commissaris. Vervolgens kan de verdachte of diens raadsman met een beroep op artikel 54c van het Wetboek van Strafvordering tegen een verwerping van zijn verzoek appel aantekenen.

Naar mijn mening heeft de wetgever alle maatregelen getroffen om invulling te geven aan de waarborg dat de verdachte het recht heeft om hoger beroep aan te tekenen, aangezien de wetgever de mogelijkheden heeft geschapen dat de verdachte zich, zowel in de voorfase als na de veroordeling, kan wenden tot een hogere rechter, indien hij het niet eens is met de beslissing tot vrijheidsbeneming als met de veroordeling.

Het recht op een menselijke behandeling.

Zoals reeds is gesteld heeft de verdachte ook tijdens de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen recht op een menselijke behandeling. Ondanks het feit dat staande houden een minder diep ingrijpende dwangmiddel is, behoudt de verdachte dan nog het recht op menselijke behandeling.

Uit onderzoek¹¹³ is gebleken dat de verdachten in de voorfase in afzonderlijke cellenhuizen worden opgesloten. De volwassene vrouwelijke verdachten worden opgesloten in het cellenhuis te Geyersvlijt, de mannelijke verdachten in de cellenhuizen verbonden aan desbetreffende politiebureaus en de jeudige verdachten te Opa Doeli.

---

¹¹³ Interview, mw. J. Pane- Alfaisie, Onderdirecteur van de Centrale Penitentiaire Inrichting te Santo Boma.

Uit een vraaggesprek met Onder Inspecteur Dinmohamed¹¹⁴ is gebleken dat de gedetineerden tijdens hun vrijheidsbeneming niet zijn beperkt in de voeding, sanitaire voorzieningen, gezondheidsregelingen enzovoorts. Op beleidsniveau zijn er regelingen vastgesteld die het recht op menselijke behandeling waarborgen.

Op beleidsniveau is er bijvoorbeeld een procedure vastgesteld om de verdachte te doen voorzien in de gezondheidszorg. Indien zich een geval voordoet waarbij een arrestant een medische behandeling dient te krijgen, moet daarvoor een procedure worden gevolgd. De arrestant doet ten eerste een beroep op de huisbewaarder en geeft hem zijn medische klacht te kennen.

De huisbewaarder neemt contact op met de Hulpofficier van Justitie, die vervolgens telefonisch toestemming vraagt aan de vervolgingsambtenaar. Na de verkregen toestemming zal de arrestant onder begeleiding van enkele politieagenten worden gebracht naar de plaats, alwaar hij zijn medisch zal worden behandeld.¹¹⁵

Uit het bovenstaande kan worden geconcludeerd dat Suriname invulling heeft gegeven aan de waarborg dat de verdachten gedurende de vrijheidsbeneming behandeld dienen te worden conform de mensenrechtenverdragen.

3.5 Tussenconclusie

Suriname heeft zich gecommitteerd aan twee belangrijke verdragen, namelijk het IVBPR en het AVRМ, die tevens enkele processuele bepalingen bevatten betreffende de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen. Enkele bepalingen van het AVRМ en het IVBPR dienen voor de verdachte op wie de vrijheidsbenemende dwangmiddelen worden toegepast ook als beschermende maatregelen.

---

¹¹⁴ Interview, M. Dinmohamed, Onder Inspecteur afdeling Verkeer Landelijk Onderzoeksteam, Nieuwe Haven afdeling verkeer.

¹¹⁵ Interview, M. Dinmohamed, Onder Inspecteur afdeling Verkeer Landelijk Onderzoeksteam, Nieuwe Haven afdeling verkeer.

De wetgevende macht heeft de verdragsregels met betrekking tot de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen geïmplementeerd in de nationale wetgeving. Uit onderzoek is gebleken dat de vrijheidsbenemende dwangmiddelen in de Surinaamse rechtspraak wel voldoen aan de beschermende maatregelen die zijn opgenomen in het AVRМ en het IVBPR, omdat de wettelijke bepalingen betreffende de vrijheidsbenemende dwangmiddelen overeen stemmen met de regels van het AVRМ en het IVBPR.

De waarborgen die zijn opgenomen in de twee internationale verdragen worden ook bij de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen in acht genomen. Zo worden de vrijheidsbenemende dwangmiddelen in de Surinaamse rechtspraak, ingevolge de nationale wetgeving, bijvoorbeeld toegepast door de bevoegde justitiële autoriteiten, binnen de vastgestelde termijnen en op de vastgestelde wijze.

Conclusies

Zoals eerder gesteld zijn vrijheidsbenemende dwangmiddelen bevoegdheden die inbreuk maken op de vrijheden van de burgers. Bij de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen zijn diverse actoren betrokken zoals de persoon op wie het vrijheidsbenemende dwangmiddel wordt toegepast, de raadsman die de verdachte rechtsbijstand verleent, de politie die de feitelijke handelingen pleegt met betrekking tot de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen, het Openbaar Ministerie onder wiens verantwoordelijkheid de vrijheidsbenemende dwangmiddelen worden toegepast, de Rechter-Commissaris die belast is met de rechtmatigheidstoetsing, de kantonrechter die belast is met de gevangenhouding en de gevangenneming en het Hof van Justitie bij wie het appel wordt aangetekend.

De vrijheidsbenemende dwangmiddelen zijn diep ingrijpend in het leven van de verdachte en zijn daardoor voorbehouden aan de hogere autoriteiten namelijk de politie, het Openbaar Ministerie en de rechters waaronder de Rechter-Commissaris, de kantonrechter en het Hof van Justitie. Alle in de wet opgenomen dwangmiddelen zijn doelgebonden. Zo kunnen de doelen van de dwangmiddelen, afhankelijk van het stadium waarin de verdachte zich bevindt, variëren van de waarheidsvinding omtrent vermoedelijke begane strafbare feiten tot het voorkomen van strafbare feiten en / of het verzekeren van de tenuitvoerlegging van straffen of maatregelen.

Het Wetboek van Strafvordering kent de volgende vrijheidsbenemende dwangmiddelen: staande houden, aanhouden, ophouden voor verhoor, inverzekeringstelling en voorlopige hechtenis waaronder bewaring, gevangenhouding en gevangenneming. Om de rechtmatigheid van de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen te kunnen controleren kent de wet de volgende belangrijke waarborgen, te weten: de wet schrijft per dwangmiddel voor, welke autoriteiten bevoegd zijn deze toe te passen, de wet heeft aan elk vrijheidsbenemende dwangmiddel een termijn verbonden, de wet biedt de mogelijkheid dat de verdachte tijdens het strafproces kan worden bijgestaan door een raadsman enzovoorts.

Naast de wettelijke regelingen bieden het AVRМ en het IVBPR, waar Suriname zich aan heeft gecommitteerd ook belangrijke waarborgen zoals: een verbod op willekeurige vrijheidsbeneming, het recht op eerlijk proces, het recht op rechtsbijstand, rechtmatigheidstoetsing door de Rechter-Commissaris, een redelijke termijn waarbinnen moet worden beslist over de vrijheidsbeneming van de verdachte, het recht om hoger beroep aan te tekenen en het recht op menselijke behandeling.

Na de toetsing aan de verdragsregels is gebleken dat de vrijheidsbenemende dwangmiddelen zoals geregeld in het Surinaams strafproces wel voldoen aan de regels van het IVBPR en het AVRМ. De Surinaamse wetgever heeft allerlei mogelijkheden geschapen en maatregelen getroffen om invulling te geven aan de regels van het IVBPR en het AVRМ die bescherming bieden aan de verdachte. De wetgever heeft bijvoorbeeld maatregelen getroffen om willekeurige vrijheidsbeneming te voorkomen door wettelijk vast te stellen welke autoriteiten bevoegd zijn de vrijheidsbenemende dwangmiddelen toe te passen, termijnen vast te stellen en de gronden waarop de verdachte van zijn vrijheid mag worden beroofd.

Om het recht op eerlijk proces te waarborgen heeft de wetgever de mogelijkheid geschapen dat de raadsman de verdachte mag bijstaan vanaf het verhoor en dat de verdachte in een vroeg stadium al op zijn rechten en plichten wordt gewezen.

Ook heeft de wetgever enkele beroepsmogelijkheden vastgelegd zoals het verzoek om de invrijheidstelling van de verdachte te verzoeken bij de Rechter-Commissaris. Daarnaast is aan de verdachte de mogelijkheid toegekent om de opheffing of de schorsing van de voorlopige hechtenis te verzoeken.

Aanbevelingen

Aanbevolen wordt om de lagere opsporingsambtenaren continu te trainen in de nieuwe ontwikkelingen die zich in de samenleving en op internationaal niveau voordoen met betrekking tot de vrijheidsbenemende dwangmiddelen, aangezien de lagere opsporingsambtenaren onder verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie belast zijn met de feitelijke toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen. Bovendien moeten er meer overlegmomenten zijn tussen de opsporingsambtenaren en het Openbaar Ministerie in het kader van het strafrechtelijk onderzoek om willekeur en machtsmisbruik van de opsporingsambtenaren te voorkomen.

Eveneens wordt aanbevolen dat de raadslieden in de praktijk aanwezig zijn bij elk stadium van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen, zodat zij in de gelegenheid worden gesteld om de toepassing van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen te beoordelen.

Tenslotte moeten de doorsnede burgers meer worden geïnformeerd met betrekking tot hun rechten en plichten, via mediaberichten, leerrijke televisie programma's enzovoorts.

Bronvermelding

Literatuurlijst

Van Bemmelen & van Veen 1993

J.M. van Bemmelen & Th. W. Van Veen, *Strafprocesrecht*, Samson H.D. Tjeenk Willink / Gouda Quint Alphen aan den Rijn, elfde druk, 1993.

Corstens 2005

G.J.M. Corstens, *Het Nederlandse strafprocesrecht*, vijfde druk, Kluwer, 2005.

Crijns 2010

J.H. Crijns, *De strafrechtelijke overeenkomst. De rechtsbetrekking met het Openbaar Ministerie op het grensvlak van publiek- en privaatrecht*, Kluwer: Deventer 2010.

Knigge 2001

Prof.mr. G. Knigge, *Leerstukken van het strafprocesrecht*, vijfde druk, Gouda Quint, 2001.

Mevis 2006

P.A.M. Mevis, *Capita Strafrecht. Een thematische inleiding*, vijfde druk, Ars Aequi Libri, Nijmegen 2006.

Minkenhof & Reijntjes 2002

A Minkenhof & Reijntjes, *De Nederlandse Strafvordering*, negende druk, Kluwer, Deventer, 2002.

Van Dorst 1989

A.J.A. van Dorst, *Vervolgingsbeletselen*, W.E.J. Tjeenk Willink Zwolle, 1989.

Corstens 2008

G.J.M. Corstens, *Het Nederlandse strafprocesrecht*, zesde druk, Kluwer, 2008.

Van Bemmelen & van Veen 1993

J.M. van Bemmelen & Th. W. Van Veen, *Strafprocesrecht*, Samson H.D. Tjeenk Willink / Gouda Quint Alphen aan den Rijn, elfde druk, 1993.

Boksem e.a. 2006

J. Boksem e.a., *Strafprocesrecht*, tiende druk, Boom Juridische uitgevers, 2006.

Nijboer 2008

J.F. Nijboer, *Strafrechtelijk bewijsrecht*, vijfde herziene druk, Ars Aequi Libri: Nijmegen, 2008.

Hoekendijk, Eissens & Staal 1985

M.G.M. Hoekendijk, W.J.G.M. Eissens & B. Staal, *Dwangmiddelen in het strafproces*, derde herziene druk, Gouda Quint BV: Arnhem, 1985.

Naeyé 1989

J. Naeyé, *Heterdaad. Politiebevoegdheden bij ontdekking op heterdaad in theorie en praktijk*, Gouda Quint Arnhem / Van den Brink & Co Lochem, 1989.

De Pinto 1882

A. de Pinto, *Handleiding tot het Wetboek van Strafvordering*, tweede druk, W.E.J. Tjeenk Willink, 1882.

Punwasi 2018

S. Punwasi, *Materieel strafrecht in Suriname*, eerste druk, Stichting Juridisch Loket Suriname, 2018.

De Hullu 2003

Prof. mr. J. de Hullu. *Materieel strafrecht. Over algemene leerstukken van strafrechtelijke aansprakelijkheid naar Nederlands recht*, tweede druk, Kluwer: Deventer 2003.

Jurisprudentie

- Hof Amsterdam, 03 juni 1977, NJ 1978, no.601
- Salduz arrest van 20 november 2008, NJ 2009, 214.
- HR 6 januari 1981, NJ 1981, 500 m.o. G.E.M.
- HR 27 juni 1927, NJ 1927, 926.
- HR 2 oktober 1979, NJ 1980, 243 m.nt. GEM, (nalatige inspecteur arrest).

Wettelijke regelingen

- Grondwet van de Republiek Suriname (S.B. 1987 no. 116), gelijk zij luidt na de daarin aangebrachte wijziging bij (S.B. 1992 no. 38).
- Wet van 23 november 1977 (S.B. 1977 no. 94).
- WET van 30 maart 2015 (S.B. 2015 no. 44), houdende nadere wijziging van het Wetboek van Strafrecht (G.B. 1911 no. 1, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2012 no. 70) in verband met herziening van het Wetboek van Strafrecht.
- Reglement op de inrichting en samenstelling van de Surinaamse rechterlijke macht (G.B. 1935 no. 79).
- Landsverordening van 17 april 1970, houdende regelen omtrent de politie van Suriname, G.B. 1971 no. 70 (Politiehandvest).

Interview

- Mr. R.Jhinkoe, Officier van Justitie, Parket van de Procureur-Generaal, Limesgracht 92, d.d. 30 mei 2019.
- Mr. Rathipal, Officier van Justitie, Parket van de Procureur-Generaal, Limesgracht 92, d.d. 15 mei 2019.
- Interview, M. Dinmohamed, Onder Inspecteur afdeling Verkeer Landelijk Onderzoeksteam, Nieuwe Haven afdeling verkeer, d.d. 22 juni 2019.

Internet bronnen

- <https://www.judex.nl/rechtsgebied/strafrecht/de-strafrechter-en-de-strafzitting/artikelen/wat-is-de-rol-van-de-rechter-commissaris-in-een-strafzaak/>, 20 juni 2019.
- <https://www.studytubelaw.nl/nl/arresten/1-hollende-kleurling>, 03 juni 2019.
- <https://www.judex.nl/rechtsgebied/strafrecht/de-verdachte/artikelen/wat-is-inverzekeringstelling/>, 20 juni 2019.
- <https://www.studeersnel.nl/nl/document/rijksuniversiteit-groningen/strafprocesrecht-dwangmiddelen/college-aantekeningen/aantekeningen-strafprocesrecht-dwangmiddelen-college-1-2/104016/view>, geraadpleegd op 23 juli 2019.
- <https://www.studeersnel.nl/nl/document/rijksuniversiteit-groningen/strafprocesrecht-dwangmiddelen/college-aantekeningen/aantekeningen-strafprocesrecht-dwangmiddelen-college-1-2/104016/view>, geraadpleegd op 23 juli 2019.
- <https://www.juridischwoordenboek.nl/zoek/onverwijd>, geraadpleegd op 21 juli 2019.
- https://www.navigator.nl/document/id5e5840f892fb5ae51313a4b0ae7f706b/rechtsbescherming-tegen-bestafting-in-het-strafrecht-en-bestuursrecht-10-12-afdoening-binnen-een-redelijke-termijn-en-de-gevolgen-van-overschrijding-daarvan?ctx=WKNL_CSL_1547, d.d. 24 juli 2019.

Bijlage 1

27 June 2019, 20:45

Wvd pg wil samen met politie veiligheidsgevoel vergroten

02 Jan 2015, 00:00

Waarnemend procureur-generaal (pg) Roy Baidjnath Panday wil samen met het Korps Politie Suriname intensief samenwerken om het veiligheidsgevoel in het land te vergroten. Er zal regelmatig worden geëvalueerd en waar nodig aanpassingen gepleegd. Vervolgingsambtenaren zullen ook zoveel mogelijk aanwezig zijn op de plaats waar een delict is gepleegd. Dit kan in Paramaribo en Wanica veel gemakkelijker, maar ook via een videolink is het nu mogelijk om kennis te nemen van de situatie.

Waarnemend procureur-generaal Roy Baidjnath Panday

Baidjnath Panday is vanaf december belast met de waarneming, aangezien pg Soebhaas Punwasi met verlof is en aansluitend hierop met pensioen gaat. Baidjnath Panday zei bij de jaarsluiting van het korps dat hij blij is met de ondersteuning die toegezegd is door de voorzitter van de Surinaamse Politiebond, Robby Ramjiawan en de korpsleiding. De openbare aanklager benadrukte dat de politie de werkarm is van het Openbaar Ministerie. De aansturing zal verder worden vergroot om in het gehele grondgebied het veiligheidsgevoel te waarborgen.

De wvd pg zei dat afspraken gemaakt zullen worden met de korpsleiding om tuchtstraffen die opgelegd worden aan politieagenten die over de schreef gaan, sneller af te handelen. Hij complimenteerde de korpsleden met veel goed werk dat wordt verricht, al is er ook kritiek. Baidjnath Panday is het eens met korpschef Humphrey Tjin Liep Shie dat kritiek iedereen op scherp houdt. Zich ook richtend tot minister Edward Belfort merkte de wvd pg op dat er meer geïnvesteerd moet worden om de financiële voordelen die criminelen hebben door het plegen van strafbare feiten, af te pakken. Internationaal is de trend dat deze mensen in hun portemonnee getroffen moeten worden. Nieuwe vormen van criminaliteit strafrechtelijk te kunnen vervolgen is mogelijk door de verbeterde wetgeving. Ook het opvoeren van forensische data zal helpen om sneller mensen die de mist in gaan, op te sporen.

Baidjnath Panday gaf met voorbeelden aan dat politieagenten heel goed hun werk doen. In Nickerie zijn 3500 verkeersovertraders gedagvaard. Voor 99,8% heeft de verbalisant de rechterlijke toets doorstaan. De politiefunctionarissen hebben correct opgetreden en de juiste boete opgelegd. In Paramaribo is bij het snelrecht hetzelfde beeld te zien. De wvd pg heeft samen met de advocaat-generaal en de twee hoofdofficieren diverse ideeën, die binnenkort verder besproken zullen worden met de korpsleiding om de criminaliteit beter te kunnen bieden.

Bijlage II

MODEL A

BESTEMD VOOR DE AANGEHOUDENE.

U bent aangehouden door de politie, omdat u ervan wordt verdacht een strafbaar feit te hebben gepleegd. U verblijft thans voor verhoor op het politiebureau. Voor dat verhoor kunt u zes uur lang op het politiebureau worden vastgehouden. De uren tussen 10.00 uur 's avonds en 7.00 uur 's morgens tellen niet mee als verhoortijd. Bent u b.v. 's avonds om 9.00 uur opgebracht voor verhoor, dan kunt u tot de volgende middag 12.00 uur op het politiebureau worden vastgehouden. Voor dat tijdstip wordt beslist of u voor verder onderzoek op het bureau moet blijven. Indien u langer op het bureau moet blijven wil dat zeggefl, dat u in verzekering wordt gesteld, is dat niet zo dan wordt u in vrijheid gesteld. Tijdens het verhoor bent u niet verplicht uiteraard wel bevoegd op vragen van de verhorende ambtenaar te antwoorden. Een en ander zal de opsporingsambtenaar u ook vertellen , voordat het verhoor begint. Indien u dat wenst, kunt u een raadsman kiezen, die u echter zelf moet betalen. Indien u hem gekozen hebt, zal hij op de hoogte worden gebracht van het feit dat u bent aangehouden . als u na uw aanhouding in verzekering wordt gesteld en u hebt geen raadsman gekozen, zal in elk geval een raadsman aan u worden toegevoegd, die u in dat geval niet hoeft te betalen. Het bureau voor de Kosteloze Rechtsbijstand wijst de advocaat aan die u wordt toegevoegd. Met uw raadsman kunt u in overleg treden. Als het onderzoek dat tegen u gaande is door het overleg met uw raadsman wordt opgehouden, zal u verder overleg worden verboden, Indien u van oordeel bent , dat uw vrijheid u gedurende de periode van de inverzekeringstelling ten onrechte is ontnomen, kunt u met behulp van uw raadsman een verzoek om vrijlating indienen bij de rechter- commissaris. De duur van de inverzekeringstelling bedraagt maximaal (7) ZEVEN dagen. Na de inverzekeringstelling kan de rechter- commissaris op vordering van de officier van justitie - zolang tenminste het onderzoek op de terechtzitting nog niet is aangevangen- bevelen , dat uw vrijheid u nog langer wordt ontnomen. In dat geval wordt u in bewaring gesteld (voorlopige hechtenis). De bewaring duurt in beginsel ten hoogste 30 dagen, maar kan driemaal met nog eens ten hoogste 30 dagen worden verlengd totdat uw zaak voor de rechter komt, indien u niet in bewaring wordt gesteld, wordt u vrijgelaten. Wanneer u nu zelf een raadsman wilt kiezen, dient u de hierbij gevoegde verklaring (model B) in te vullen , te ondertekenen en af te geven aan de dienstdoende ambtenaar. Ook indien u geen raadsman wenst, wordt u verzocht deze verklaring in te vullen, te ondertekenen en af te geven,

Afscheurstrook.

In te vullen door de dienstdoende ambtenaar.

NAAM:

FI-JNCTIE:

TIJDSTIP VERHOOR:

NAAM VERDACHTE:

PLAATS EN TIJD UITREIKING VAN FORMULIER (MODEL A) PLAATS: DATUM:

FANDTEKENING VERDACHTE :

HANDTEKENING AMB TENAAR:

Bijlage III Vragenlijst met betrekking tot de Masterthesis

- 1 Welke voorwaarden kennen de vrijheidsbenemende dwangmiddelen ?
- 2 Welke waarborgen kennen de vrijheidsbenemende dwangmiddelen ?
- 3 Hoe geschieden de vrijheidsbenemende dwangmiddelen in de praktijk ? (door wie en met welke doeleinden).
- 4 Kunnen de 6 (zes) uren van het verhoor worden verlengd ?
- 5 Enkele voorbeelden van de vrijheidsbenemende dwangmiddelen ?
- 6 Staat voor de verdachte een beroep open tegen een toegewezen bewaring door de RC?